

LA RESPONSABILITAT SOCIAL I ALGUNES VERITATS INCÒMODES

Pseudònim: Aurpegiko

Febrer 2012

INDEX

1. INTRODUCCIÓ	4
1.1 Presentació	4
1.2 Justificació de la tria	4
1.3 Objectius i metodologia.....	4
2. LA RESPONSABILITAT SOCIAL DE LES EMPRESES	6
2.1 Responsabilitat social corporativa (RSC).....	6
2.2 L'ètica empresarial.....	7
2.3 Costos socials	8
2.4 La deslocalització.....	8
3. ORGANISMES QUE PROMOUEN LA RSC	11
3.1 ONU: El Pacte Mundial	11
3.2 Unió Europea: La Comissió Europea	14
3.3 Estat Espanyol: L'Estratègia d'Economia Sostenible.....	15
3.4 Generalitat de Catalunya	16
3.5 Diputació de Barcelona: Projecte Ressort	17
4. ORGANITZACIONS ALTERNATIVES	19
4.1 Observatori del Deute en la Globalització (ODG).....	19
4.2 <i>Enlazando Alternativas</i> : el Tribunal Permanent dels Pobles (TPP).....	20
5. COM ES PORTA A LA PRÀCTICA LA RESPONSABILITAT SOCIAL CORPORATIVA: ESTUDI DE CASOS	21
5.1 La Fageda	21
5.2 Pescanova	25
5.3 Repsol-YPF.....	31
6. QUI VETLLA PERQUÈ ES PORTI A LA PRÀCTICA LA RSC	37
6.1 Entrevista amb Gemma Cortada, cap de la Subsecció de Sectors Productius del Servei de Teixit Productiu de la Diputació de Barcelona	37
6.2 Entrevista amb Jesús Carrión, activista de l'ODG.....	39
7. CONCLUSIONS GENERALS	42
7.1 Conclusions teòriques.....	42
7.2 Conclusions pràctiques.....	43
7.3 Opinió personal	44
8. BIBLIOGRAFIA.....	45
8.1 Documents en suport paper.....	45
8.2 Documents en suport digital.....	45
8.3 Documents audiovisuals	47

9. ANNEXOS.....	48
9.1 Annex 1: Declaració Universal dels Drets Humans.....	48
9.2 Annex 2: La Declaració relativa als principis i drets fonamentals en el treball	54
9.3 Annex 3: La Declaració de Ríó sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament....	57
9.4 Annex 4: Qüestionari d'autodiagnosi (Projecte Ressort).....	63

1. INTRODUCCIÓ

1.1 Presentació

El meu treball tracta sobre la responsabilitat social corporativa, les organitzacions que la promouen i l'aplicació en algunes empreses.

Vivim en un món globalitzat, on les decisions preses a qualsevol lloc poden afectar arreu.

A la darrereria del segle XX les empreses han anat guanyant poder, tant econòmic com polític. Tant és aquest poder que actualment hi ha empreses molt més potents que alguns estats del món. Moltes d'elles viuen en una competició permanent per guanyar llocs privilegiats als mercats i per fer-ho han de buscar recursos naturals d'on sigui, mà d'obra barata i llocs on les lleis siguin més flexibles que a molts països del Nord.

Degut a aquestes activitats van sorgir diversos moviments socials, que denunciaven aquests fets immorals o a vegades il·legals.

És així com les empreses, per netejar la seva imatge, van apuntar-se a la Responsabilitat Social Corporativa (RSC), una manera de mostrar que l'empresa era responsable amb la societat i el medi ambient. Tot i així, hi ha estudis que denuncien l'ús de l'RSC de les empreses per desviar l'atenció dels consumidors i dels mercats, sense interrompre les males pràctiques.

1.2 Justificació de la tria

El treball de recerca el vaig començar buscant informació sobre l'empresa de iogurts La Fageda, però a partir d'aquí se'm va obrir el món de l'RSC i de com les institucions governamentals estan promovent-la. Però també vaig descobrir empreses espanyoles que estan cometent irresponsabilitats, així com les organitzacions que ho denuncien. Per tant, creia que era interessant aprendre més sobre aquests conceptes i estudiar les actuacions que té una empresa quan parlem de Responsabilitat Social Corporativa.

1.3 Objectius i metodologia

Els objectius d'aquest treball són:

- Conèixer amb profunditat el concepte de Responsabilitat Social Corporativa.

- Què s'està fent a nivell del sector públic per fomentar la RSC
- Conèixer si hi ha organitzacions que vetllin pel compliment de la RSC i obtenir informació de primera mà sobre la seva pràctica.
- Conèixer l'aplicació real de la RSC a empreses concretes

La metodologia emprada ha estat fer una recerca sobre la RSC a fonts d'informació diverses: webs, llibres, memòries, pel·lícules i documentals sobre el tema, analitzar-ne els continguts i contrastar-ho amb dades obtingudes en entrevistes amb professionals d'aquests àmbits.

He d'agrair a Gemma Cortada, cap de la Subsecció de Sectors Productius del Servei de Teixit Productiu de la Diputació de Barcelona i a Jesús Carrión, membre de l'Observatori del Deute en la Globalització el temps que em van dedicar responent a les meves preguntes i explicant les seves respectives visions i experiències.

El treball consta de dues parts:

1. Una part teòrica basada en l'aprofundiment dels conceptes de l'RSC, de la recerca de lleis, normatives o recomanacions que hagin fet les institucions governamentals i buscar aquelles entitats que denuncien les males pràctiques de RSC i que promouen un altre tipus d'empresa.
2. Una segona part pràctica, que es basa en l'estudi de tres empreses: una PIME que realitza bones pràctiques socials i dues multinacionals espanyoles que són irresponsables socialment. L'estudi inclou apartats on es diran les bones pràctiques de l'empresa o bé aquelles pràctiques poc ètiques o il·legals.

La limitació que he trobat a l'hora de fer el treball és que de les pràctiques irresponsables d'algunes empreses se n'ha fet molt poc ressò i als mitjans de comunicació no les han destacat. Per tant, la recerca l'he hagut de basar en els pocs estudis accessibles que estan a l'abast de la població.

D'altra banda, tampoc he pogut comprovar en primera persona si les males pràctiques són certes, ja que aquestes activitats es porten a terme a arreu del món i sobretot a països empobrits. Tot i així, m'he pogut posar en contacte amb persones que sí que han tingut experiències directes i això ha enriquit el treball.

2. LA RESPONSABILITAT SOCIAL DE LES EMPRESES

Aquest punt introdueix els conceptes de l'RSE i ajudarà a entendre els punts següents.

2.1 Responsabilitat social corporativa (RSC)

El concepte d'RSC, es va començar a difondre a partir dels anys 70 del segle XX. Com que és un terme relativament nou, moltes entitats i institucions n'han donat una definició¹. A continuació es cita la definició que dona el Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, ja que es pot considerar de les més completes.

- “La responsabilitat social corporativa és la integració voluntària, per part de les empreses, de preocupacions socials i ambientals en les seves operacions comercials, processos productius i relacions amb els grups d'interès: clients, proveïdors, treballadors, accionistes... Ser socialment responsable no només significa complir plenament amb les obligacions jurídiques, sinó també anar més enllà, invertint en el capital humà i en les relacions amb l'entorn i la societat que opera”².

A partir d'aquesta definició s'observa que els principals àmbits on es desenvolupa la RSC són:

- El bon govern (bona gestió, transparència...)
- Àmbit laboral (seguretat dels treballadors, conciliació familiar...)
- Medi ambient (reciclatge, utilització de recursos...)
- Comunitat i acció social (integració de col·lectius desafavorits...)
- Mercat (competència, clientela, proveïment...)

Les polítiques de responsabilitat social, van destinades a implementar processos de millora en la gestió empresarial, amb l'objectiu de minimitzar els impactes que l'activitat genera sobre el medi i la societat present i futura.

L'RSC també es caracteritza per la seva transversalitat: s'entén com una nova cultura que impregna tota l'empresa i és present a tots els nivells de l'organització i en tots els

¹ El concepte d'RSC ha estat definit per l'ONU, la Unió Europea, l'Estat Espanyol, la Diputació de Barcelona, l'Observatori del Deute en la Globalització, l'UB i ESADE, entre d'altres.

² Font: <http://www.ub.edu/responsabilitatsocial/preguntes.html> [data darrera consulta 30-12-2011]

àmbits, des de la direcció, a les polítiques i els procediments. El seu èxit es basa en la transparència i la participació de les parts interessades en totes les fases del procés.

Per tant, el punt de partida per aplicar l'RSC és aplicar la normativa vigent a l'empresa. Fet això, les organitzacions empresarials poden dur a terme moltes actuacions amb la idea de millorar en els àmbits de RSC. Per aconseguir això es pot:

- Elaborar codis de conducta
- Establir mesures per afavorir la conciliació familiar i laboral dels treballadors del centre.
- Formar els treballadors sobre els aspectes mediambientals relacionats amb la fabricació de productes de l'empresa.

2.2 L'ètica empresarial

Podem entendre l'ètica empresarial com una sèrie de normes d'actuació basades en el que es considera moralment correcte, de general acceptació; per exemple, l'honradesa, el respecte a les lleis i al medi ambient, el compliment de les obligacions fiscals i dels compromisos amb els seus clients, proveïdors i empleats, i la transparència informativa i comptable.

L'empresa ha d'aplicar l'ètica en totes les seves activitats: en la gestió, en el servei que ofereix, en la qualitat dels seus productes, etc.

Si l'empresa actua aplicant els principis ètics en els seus negocis, aquests li generaran beneficis, com per exemple:

- L'augment del seu prestigi, l'acceptació i la preferència per davant dels competidors, ..., i tot això farà que millori la seva competitivitat.
- La fidelitat dels seus clients i proveïdors, que farà que s'incrementin les seves vendes.
- La motivació i la millora en el treball del seu personal, la qual cosa millorarà la seva productivitat.
- La possibilitat de rebre millors suports financers, ja que els informes que es facin sobre ells seran positius en aquest sentit.

Disposar d'un codi ètic és una condició necessària però no suficient per actuar amb RSC.

2.3 Costos socials

Les activitats de les empreses generen costos socials, n'hi ha que són positius i d'altres que afecten negativament a la societat.

Els costos socials positius són aquells costos de l'empresa que tenen una repercussió positiva en la societat. Per exemple, l'enllumenat o la recollida d'escombraries.

Els costos negatius són les despeses directes o bé indirectes suportades sense compensació per persones alienes a l'empresa, a conseqüència de l'activitat d'aquesta. En són exemples, el fum de la xemeneia d'una empresa que afecta directament les persones que viuen a prop, l'esgotament de recursos no renovables que en un futur ens afectarà a tots...

Per mitjà d'aquests costos socials, la societat paga els perjudicis que ocasionen les empreses. Com que això representa un problema per a la societat, les empreses haurien de mirar de no provocar aquests costos negatius i si més no, privatitzar-los, és a dir, assumir-ne els costos perquè repercuteixin el mínim possible en la societat.

Com que hi ha lleis sobre el medi ambient³ moltes empreses han buscat altres regions del món on les lleis siguin més flexibles i no hagin d'assolir cap responsabilitat dels costos socials. Aquest desplaçament de les empreses és el fenomen de la deslocalització, explicat seguidament al punt 2.4.

2.4 La deslocalització

Per entendre perquè el món i la societat necessita la responsabilitat social de les empreses, cal conèixer una de les principals causes que ha fet que les empreses cada cop siguin més irrespectuoses amb el medi ambient, els drets laborals, els drets humans, etc. Aquesta causa ha sigut la deslocalització.

³ A Catalunya hi ha una extensa normativa respecte el medi ambient, a continuació se'n esmenten algunes rellevants per una empresa: Llei 3/1998 i Decret 136/1999 per a activitats productives, Llei 12/1981 i Decret 343/1983 per a activitats extractives, Llei 6/2001 i Decret 82/2005 de protecció lumínica, Llei 16/2002 de soroll.

El procés de la deslocalització es dona quan una empresa decideix traslladar la seva producció a una altra regió o país, generalment amb costos inferiors. L'objectiu de la deslocalització és el d'augmentar beneficis pels inversors, sovint produint el mateix en indrets on les regulacions sobre emissions de residus, drets laborals, impostos i salaris són més baixes i, per tant, s'obté un marge de benefici més gran.

“Els destins principals de les empreses que se'n van d'Espanya són Sud-Amèrica, Sud-Àfrica i el Sud-est asiàtic. En menor grau, també s'estableixen a l'Europa de l'Est, Amèrica Central i el Magrib.

En aquestes regions, milions de persones viuen amb menys de dos euros al dia i per tant els inversors hi troben una gran oferta de mà d'obra barata, disposada a treballar en condicions similars a les dels treballadors europeus del s.XIX. És en aquest tram de la cadena on s'integren la major part dels més de 400 milions de nens explotats laboralment que hi ha al món”⁴.

Hi ha moltes empreses que han anat a la Xina, buscant-hi una major flexibilitat en les lleis medi ambientals i mà d'obra que faci jornades llarguíssimes rebent sous molt baixos. En els darrers anys ens està arribant informació amb comptagotes, de les condicions de treball a les fàbriques asiàtiques. És difícil saber què passa ben bé, ja que la premsa no hi pot accedir i el govern fa tot el possible per amagar-ho. Malgrat els intents del govern xinès perquè no surtin aquests fets a la llum, el 2005 Micha X. Peled va presentar la pel·lícula documental *Xina Blue* on denuncia l'explotació laboral a la Xina. Durant el rodatge, els van impedir diversos cops acabar el projecte, tot amenaçant-los i robant-los-hi les cintes.

El film va ser projectat en una de les jornades de la 2a Setmana de la Responsabilitat Social, que va tenir lloc a Barcelona del 28 de novembre al 2 de desembre de 2011. En el documental es pot veure com és el dia a dia d'una noia de 16 anys que treballa en una fàbrica de texans. Al llarg del film, s'intercalen entrevistes amb persones de la fàbrica, com treballadors manufactures, supervisors i el mateix director.

⁴ Font: Pep LOBERA i David LLISTAR. *Informe sobre la deslocalització: deslocalitzacions, guanyar més pagant menys*. Barcelona: Observatori del Deute en la Globalització. http://www.odg.cat/documents/enprofunditat/Transnacionals_espanyoles/desloc_udl.pdf <data darrera consulta 10-1-2012>

La següent fotografia pertany al film. La Jasmine, la noia de la dreta i la seva companya duen pinces d'estendre als ulls per no adormir-se. Les hi ha posat la supervisora perquè havia vist que se'ls hi tancaven els ulls, després de més de 12h de feina.

3. ORGANISMES QUE PROMOUEN LA RSC

Aquest punt, mostra les mesures dissenyades i promogudes per diversos organismes per a impulsar la RSC.

3.1 ONU: El Pacte Mundial

L'Organització Mundial de les Nacions Unides (ONU) va ser fundada l'any 1945 com un pacte entre Estats que, sense renunciar a la seva sobirania, volien col·laborar en la construcció d'un sistema de seguretat col·lectiva que garantís la seguretat i la pau mundials.

Per desenvolupar les seves funcions, l'ONU ha incorporat una gran quantitat d'organismes que treballen per al desenvolupament, la cultura, la salut, l'alimentació, la protecció als refugiats i altres temes d'interès mundial.

L'ONU està integrada per sis organismes principals que actuen de manera coordinada però que tracten de temes diferents. Aquests organismes són: l'Assemblea General, el Consell de Seguretat, la Secretaria, el Consell Econòmic i Social, el Tribunal Internacional de Justícia i el Consell d'Administració Fiduciària.

La Secretaria de l'ONU està encapçalada per un secretari general, nomenat per l'Assemblea General per recomanació del Consell de Seguretat per un període de cinc anys. Les seves funcions són molt variades: representació internacional de l'ONU, administració d'operacions pacificadoras, mediació en conflictes internacionals, organització de conferències internacionals, etc.

El secretari general actual és Ban Ki-moon. El seu predecessor va ser Kofi Annan, que va ser el primer que va promoure la RSC a l'ONU, ho va fer al 1999, al Fòrum Econòmic Mundial de Davos (Suïssa). Annan va proposar un "Pacte Mundial" entre les Nacions Unides i el món dels negocis.

El Pacte Mundial vigent demana a les empreses que facin seus, recolzin i posin a la pràctica un conjunt de valors fonamentals en matèria de

- Drets humans
- Normes laborals
- Medi ambient
- Lluita contra la corrupció

La fase operativa del Pacte es va inaugurar el 26 de juliol del 2000 a la seu de les Nacions Unides de Nova York. La seva finalitat és que tots els pobles del món comparteixin els beneficis de la mundialització i injectin en el mercat mundial els valors i les pràctiques fonamentals per resoldre les necessitats socioeconòmiques.

Actualment participen en el Pacte Mundial empreses de totes les regions del món, organitzacions internacionals de treballadors i organitzacions de la societat civil.

El Pacte Mundial, que es defineix com una iniciativa voluntària de civisme empresarial, persegueix objectius complementaris:

- Aconseguir que el Pacte i els seus principis formin part de les estratègies i de les operacions de les empreses.
- Facilitar la cooperació entre els principals grups participants, tot promovent les relacions de col·laboració i recolzament en els objectius de les Nacions Unides.

El Pacte Mundial actua com una xarxa. El seu nucli el constitueixen l'Oficina del Pacte Mundial i quatre organismes de les Nacions Unides: l'Oficina de l'Alt Comissionat pels Drets Humans, el Programa de les Nacions Unides pel Medi Ambient, l'Organització Internacional del Treball i el Programa de les Nacions Unides pel Desenvolupament.

Participen en el Pacte tots els sectors pertinents de la societat:

- Els governs, que van definir els principis en que es basa la iniciativa
- Les empreses, en les activitats de les quals procura influir
- Les organitzacions laborals, de les quals depèn directament el procés de la producció mundial
- Les organitzacions de la societat civil, que representen el conjunt dels grups interessats
- Les Nacions Unides, l'únic fòrum polític veritablement universal del món, en tasques d'organització i facilitació.

El Pacte Mundial demana a les empreses que facin seus, recolzin i portin a la pràctica un conjunt de deu valors fonamentals. Aquests deu punts que s'enumeren més endavant, es basen en:

- La Declaració Universal dels Drets Humans (vegeu annex 1)
- La Declaració relativa als principis i drets fonamentals en el treball (vegeu annex 2)

- La Declaració de Río sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament (vegeu annex 3)
- La Convenció de les Nacions Unides contra la Corrupció

El principis fonamentals del Pacte Mundial són els següents:

Drets Humans

1. Les empreses han de recolzar i respectar la protecció dels drets humans proclamats en l'àmbit internacional
2. Les empreses han d'assegurar-se de no ser còmplices d'abusos en els drets humans

Normes Laborals

3. Les empreses han de respectar la llibertat d'associació i el reconeixement efectiu del dret a la negociació col·lectiva
4. Les empreses han d'eliminar totes les formes de treballs forçats o obligatoris
5. Les empreses han d'abolir de forma efectiva el treball infantil
6. Les empreses han d'eliminar la discriminació amb el respecte a l'empleat i l'ocupació

Medi Ambient

7. Les empreses han de recolzar els mètodes preventius respecte als problemes ambientals
8. Les empreses han d'adoptar iniciatives per promoure una major responsabilitat ambiental
9. Les empreses han de fomentar el desenvolupament i la difusió de tecnologies inofensives per al medi ambient

Lluita contra la corrupció

10. Les empreses han de treballar contra la corrupció en totes les seves formes, incloent-hi l'extorsió i el suborn

Com s'ha dit en el paràgraf anterior, el **Pacte Mundial és voluntari i no hi ha un organisme de control per part de l'ONU**, tot i així, hi ha d'haver una comunicació entre aquesta i les empreses. Aquestes han de comunicar cada any els avenços que fan en l'aplicació dels deu principis del Pacte i la seva participació en projectes de

desenvolupament de les Nacions Unides. Així doncs, la falta de comunicació anual causarà l'eliminació de l'empresa com a participant del Pacte.

3.2 Unió Europea: La Comissió Europea

La Comissió Europea és una de les institucions de la Unió Europea. És el braç executiu del poder i pot tenir iniciatives legislatives. Gestiona i aplica les polítiques comunitàries i el pressupost.

Dins el marc de la RSC pretén impulsar-la, en considerar-la com la contribució empresarial al desenvolupament econòmic sostenible i socialment cohesionat.

El punt de partida d'una política europea de responsabilitat social el podem situar a la cimera de caps d'Estat i de Govern, celebrada a Lisboa el març de 2000, en què la Comissió Europea fixà un nou objectiu estratègic de la UE: "convertir-se en una economia capaç de créixer econòmicament de manera sostenible amb més i millor ocupació i amb major cohesió social".

Per aquest motiu, tant des de les institucions europees com des de la regulació interna s'han pres un conjunt de mesures de promoció de l'RSC i sensibilització de les empreses.

El juliol del 2001, la Comissió Europea va publicar el Llibre Verd⁵, un marc conceptual de l'RSC, amb l'objectiu d'iniciar un debat al si de la UE sobre els mitjans de foment de la responsabilitat social.

Al 2002 els Estats membres van arribar a un consens sobre el concepte d'RSC: es va definir com un conjunt de valors o canvi d'actituds que havien d'adoptar les empreses de manera voluntària més enllà de les obligacions jurídiques que suposarien en un futur un retorn d'interès per a la mateixa organització.

De la mateixa manera s'acordà que l'estratègia comunitària de promoció de l'RSC havia de basar-se en:

- Donar a conèixer millor l'impacte positiu de l'RSC a les empreses i la societat

⁵ Libro Verde. Fomentar un marco europeo par la responsabilidad social de las empresas. Bruselas: Comisión de las Comunidades Europeas, 2001 http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/es/com/2001/com2001_0366es01.pdf [data darrera consulta 21-12-2011]

- Fomentar l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques.
- Promoure el desenvolupament de les capacitats i competències de gestió a l'àmbit de l'RSC.
- Promoure el desenvolupament de les capacitats i competències de gestió a l'àmbit de l'RSC.
- Fomentar l'adopció de pràctiques socialment responsables a les PIMES.
- Integrar l'RSC a les polítiques comunitàries.
- Crear un fòrum europeu multilateral sobre l'RSC.

Al 2006 es va crear l'Aliança Europea de l'RSC per tal de fer d'Europa un pol d'excel·lència de l'RS. Al 2009 es va crear l'Eurosif (European Sustainable Investment Forum), que és una xarxa paneuropea de grups de pressió que promouen i desenvolupen la inversió sostenible i responsable, a través dels seus circuits d'informació i educació.

3.3 Estat Espanyol: L'Estratègia d'Economia Sostenible

L'Estratègia d'Economia Sostenible constitueix l'ambiciós programa global de reformes modernitzadores que el Govern espanyol ha posat en marxa amb l'objectiu d'impulsar la recuperació econòmica i la creació de llocs de treball, així com per accelerar la transformació del model productiu.

Va ser presentada pel president del Govern, José Luís Rodríguez Zapatero, al desembre del 2009. L'Estratègia d'Economia Sostenible⁶, està integrada per la Llei de l'Economia Sostenible i per un conjunt de reformes estructurals i plans d'acció que afavoreixen la competitivitat de l'economia espanyola.

A més a més de potenciar la responsabilitat social, un dels fets que cal remarcar d'aquesta llei, és la dotació econòmica de 25.000 milions d'euros, repartits com es veu a continuació:

- El "Fondo Estatal para el Empleo y la Sostenibilidad": està dotat de 5.000 milions d'euros que es destinen als ajuntaments per impulsar parcs científics i tecnològics, implantar xarxes de telecomunicacions, projectes d'estalvi i eficiència energètica o projectes de mobilitat sostenible.

⁶ Ley 2/2011, de 4 de marzo, de Economía Sostenible <http://www.boe.es/boe/dias/2011/03/05/pdfs/BOE-A-2011-4117.pdf> [data darrera consulta 29-12-2011]

- El “Fondo para la Economía Sostenible”: de 20.000 milions d’euros per invertir entre el 2010 i el 2011, gestionat per ICO (Instituto de Crédito Oficial) i cofinançat el 50% per entitats financeres. Aquest fons es destina a
 - ✓ Al finançament de projectes d’inversió d’empreses privades en activitats prioritàries per la sostenibilitat.
 - ✓ El fons tindrà quatre línies específiques: un fons de capital en infraestructures, un fons de capital de risc, una línia de préstecs i avals a empreses i una línia per la rehabilitació de vivendes a particulars.

Tot i que la llei està aprovada, la greu situació de crisi ha fet alentir molts dels projectes que s’havien començat.

3.4 Generalitat de Catalunya

La Generalitat de Catalunya ha confeccionat i posa a disposició del ciutadà tot de guies per a les PIMES i les empreses catalanes amb consells i indicacions per aconseguir que aquestes siguin responsables socialment. A més, al web ofereix la descàrrega de guies fetes a altres llocs d’Espanya i de documents internacionals (com el Llibre Verd de l’UE). Tot seguit s’esmenta un exemple d’un programa pilot i un exemple d’una guia:

- L’RSE-PIME: programa pilot que té per objectiu incorporar criteris de Responsabilitat Social al sistema de gestió empresarial de les petites i mitjanes empreses catalanes. A la web d’aquest programa s’hi pot trobar un recull de bones pràctiques, un bon exemple per les empreses que estan buscant ser responsables socialment.
- *Guia Metodològica per implantar Plans d’actuació de RSE a les PIMES*: és una publicació que recull com realitzar la primera fase de la metodologia Innova: el diagnòstic de RSE. Amb la realització d’aquesta primera part, al empresa ja podria estar disposada a realitzar un pla d’actuació en matèria de RSE

A més, l’Estatut d’autonomia de Catalunya⁷ consta d’un marc de referència en quant a la responsabilitat social. Així, l’article 45.5 recull:

⁷ Estatut d’autonomia de Catalunya http://www.gencat.cat/generalitat/cat/estatut/index_2006.htm

[Data darrera consulta 10-1-012]

“La Generalitat ha d’afavorir el desenvolupament de l’activitat empresarial i l’esperit emprenedor tenint en compte la responsabilitat social de l’empresa, la lliure iniciativa i les condicions de competència, i ha de protegir especialment l’economia productiva, l’activitat dels emprenedors autònoms i la de les empreses petites i mitjanes. La Generalitat ha de fomentar l’acció de les cooperatives i les societats laborals i ha d’estimular les iniciatives de l’economia social”.

3.5 Diputació de Barcelona: Projecte Ressort

El 2004 la Diputació de Barcelona va començar el Projecte Ressort i el va finalitzar l’any 2007. Des de la Diputació es va pensar que ser responsable socialment aportaria beneficis a les PIMES i que també seria un element de diferenciació en la competència.

Un cop van rebre la subvenció de la iniciativa EQUAL del Fons Social Europeu, la Diputació es va encarregar d’elaborar tot el marc conceptual i les eines necessàries per ajudar l’empresa en el camí cap a la RSC.

Un element important del projecte va ser el portal d’internet <<http://www.projecteressort>>, que continua en funcionament. Des del portal s’accedeix a documents del Projecte com les guies, els reculls de bones pràctiques, etc. Una de les eines més importants que va crear la Diputació és un qüestionari bàsic d’autodiagnosi (vegeu annex 4), per respondre’l no calen dades explícites de l’empresa i un cop finalitzat, dependent dels resultats, hi ha un seguit de recomanacions per l’empresa. Si aquesta vol continuar en el Projecte, el que pot fer és posar-se en contacte amb el Projecte Ressort per fer una anàlisi més a fons. En aquest cas, ja es demanaran dades de l’empresa (despeses de llum, aigua, emissions de CO₂) i es reuniran amb un professional per diagnosticar en quina situació es troben. En aquest punt, l’empresa decideix si vol continuar i si fos així, començarien el període d’acompanyament amb professionals de la Diputació.

L’empresa integrada en el Projecte Ressort no rebia la subvenció de manera monetària, sinó que rebia la formació i l’acompanyament gratuïtament.

Dins el Projecte, els ajuntaments van tenir un paper molt important, que era el de captar les empreses possibles per participar-hi. Durant el tres anys que va existir, cada ajuntament van tutoritzar una mitjana de 15 empreses.

Cal dir que el Projecte no contemplava una avaluació continuada al llarg del temps, una vegada les empreses finalitzaven la vinculació amb aquest⁸.

⁸ La informació principal per redactar el punt 3.5 és l'entrevista mantinguda amb Gemma Cortada, cap de la Subsecció de Sectors Productius del Servei de Teixit Productiu de la Diputació de Barcelona.

4. ORGANITZACIONS ALTERNATIVES

Com mostra el punt anterior, els organismes governamentals i l'ONU, estan formulant tot de plans i projectes per ajudar a les empreses a ser més responsables socialment. Tot i així, hi ha opinions oposades sobre l'ús que estan fent les empreses (sobretot les multinacionals) de l'RSC. Aquestes opinions acusen les empreses de fer filantropia per tapar les activitats que realitzen, que continuen sent irresponsables socialment.

En aquest apartat, s'explica la feina de dos organismes relacionats entre ells, que es dediquen a denunciar els abusos de les multinacionals.

4.1 Observatori del Deute en la Globalització (ODG)

L'Observatori del Deute en la Globalització és un organisme que es dedica a estudiar quins mecanismes, processos i actors de les societats del Nord intercedeixen i provoquen empobriment als països del Sud. Actualment però, s'han adonat que els països del Nord no només empobreixen el Sud, sinó que també ho fan a la resta del món.

L'ODG va començar estudiant el deute extern, però aquest aspecte els va portar a les empreses transnacionals (ETN), tema en el que se centra part del meu treball de recerca.

Els mecanismes que estudia l'ODG, són procediments que utilitza l'Estat espanyol envers els països empobrits. Són eines que serveixen perquè les empreses espanyoles vagin a vendre o vagin a instal·lar-se a països empobrits. Estudiant aquests mecanismes van arribar als principals subjectes que són les transnacionals.

Per tant, l'objectiu principal de l'ODG és descobrir aquests mecanismes i per una banda fer-ne denúncia i per una altra banda informar a la societat.

Aquesta feina la realitzen fent conferències, jornades de sensibilització i publicant estudis i anàlisis.

Les fonts de finançament de l'ODG són les subvencions rebudes de l'administració pública, la retribució per serveis de formació, per la consultoria i les aportacions dels socis (per ampliar informació vegeu el punt 6.2 Entrevista amb Jesús Carrión, activista de l'ODG).

4.2 *Enlazando Alternativas*: el Tribunal Permanent dels Pobles (TPP)

Enlazando Alternativas: Red Birregional Europa – América Latina y el Caribe va començar al 2004. La seva funció és la de xarxa internacional entre organitzacions semblants a l'ODG. Actualment està formada per més de 200 organitzacions d'Europa i d'Amèrica Llatina.

Des d'*Enlazando Alternativas* s'ha organitzat el Tribunal Permanent dels Pobles. El TPP, constituït formalment al 1979, és un tribunal de caràcter no governamental i pertany al gènere de "tribunals d'opinió". Aquest gènere té origen en el Tribunal Russell que jutjava els crims de la humanitat comesos pels EUA durant la guerra del Vietnam (1964-1975). Després d'aquest tribunal, van quedar constituïts diversos organismes que van continuar lluitant per la defensa dels drets humans. Entre aquests organismes es trobava el TPP.

El TPP està integrat per 130 membres, són persones que tenen una alta reputació moral. Poden ser del món de la ciència, de les arts, polític, jurídic o de lletres. També hi ha experts en dret internacional, drets humans i dret internacional humanitari.

Fins ara el Tribunal s'ha reunit en 31 ocasions. L'últim cop, va ser a Madrid del 14 al 18 de maig del 2010. Fins el dia d'avui en la història del Tribunal s'han jutjat 20 empreses espanyoles. Alguns exemples d'aquestes empreses són: Nestlé, Securitas, Gas Natural, Repsol, Pescanova, Telefonica i el Banc Santander entre d'altres.

Un dels potencials més importants que té el Tribunal Permanent dels Pobles és que té el poder de donar veu a aquelles persones que no en tenen, en molts casos, en situació de feblesa i perjudicades pels interessos de les transnacionals. Tot i així al TPP li falta la legalitat, és a dir, que després de dictar les sentències pogués castigar els responsables.

5. COM ES PORTA A LA PRÀCTICA LA RESPONSABILITAT SOCIAL CORPORATIVA: ESTUDI DE CASOS

A continuació realitzaré una anàlisi de la RSC de tres empreses espanyoles: una és La Fageda que és una cooperativa catalana, i dues multinacionals espanyoles, Repsol-YPF i Pescanova. De les dues últimes em referiré sobretot a les seves activitats a Sud-Amèrica, ja que són les que han estat més denunciades, i per tant, hi ha més documentació.

El motiu d'aquesta tria és per la "proximitat" amb els productes que comercialitzen totes tres empreses: sóc consumidora de iogurts i gelats La Fageda, de certs congelats Pescanova i de Repsol-YPF (indirectament, com a usuària de vehicles).

5.1 La Fageda

Presentació de l'empresa

La Fageda és una cooperativa catalana d'iniciativa social sense ànim de lucre, que té com a finalitat la integració de les persones de la comarca de la Garrotxa que tenen un risc d'exclusió social perquè pateixen discapacitat psíquica o trastorns mentals severs. Està situada a la Fageda d'en Jordà, en una finca de 15ha, on es porten a terme tant les activitats assistencials com productives. Les seves activitats són la producció de productes làctics i gelats, el viver, el servei de jardineria i el taller de manualitats.

La Fageda va néixer l'any 1982, per iniciativa conjunta d'un grup professionals de l'àmbit de la psiquiatria i de l'Hospital Psiquiàtric de Girona, davant la necessitat de cobrir un buit assistencial i acollir les persones amb discapacitat psíquica i malalties mentals de la comarca de la Garrotxa.

Parteixen de la base que el treball pot actuar com un element clau en el procés rehabilitador de la persona, ja que augmenta la seva autoestima i canvia el seu paper dins la família i a la societat, passant de ser un element passiu a una persona que hi contribueix activament. El psiquiatre Cristóbal Colón, president de la cooperativa i

promotor de l'experiència, valora que la feina sigui real, útil per a la societat i remunerada justament.

Després de 30 anys, La Fageda ha anat creixent. Va començar integrada per 14 persones amb trastorns mentals, que s'ocupaven de treballs de jardineria; més endavant van iniciar l'activitat ramadera, el viver, la producció de productes làctics i, fa un any, ha començat a elaborar gelats de marca pròpia.

Ha pogut evolucionar gràcies a les subvencions, les obres socials d'algunes entitats bancàries com Obra Social Caja Madrid, Fundació Fèlix Llobet i Nicolau, Obra Social Caixa Sabadell, FUNDOSA, Fundació La Caixa i Obra Social Caixa Girona.

Amb tot aquest bagatge l'empresa ha aconseguit situar-se com a tercera potència del iogurt a Catalunya i mantenir-se com a líder en l'especialitat del iogurt de granja.

Dades de l'empresa (2010)⁹

Nombre total de treballadors	276
Persones amb certificat de discapacitat	160
Atur a la Garrotxa del col·lectiu amb discapacitat intel·lectual	0%
Facturació en euros	10.750.970
Evolució respecte l'exercici anterior	+10%
Unitats (vasos de iogurt) produïdes a l'any	40.000.000
Caps de bestiar (granja de vaques lleteres)	518
Llocs de treball creats durant l'exercici	8
Persones inserides a altre empreses de la comarca	17
Inversió en euros	816.000
Llocs de distribució	Catalunya, Mallorca, Menorca i Andorra
Visitants a la fabrica	40.965

La Fageda ha arribat on és sense fer publicitat, ja que entenen que no és el camí per comunicar-se amb el seu mercat. L'empresa mai ha utilitzat a l'hora de vendre, l'argument de ser una entitat social i tenir treballadors amb discapacitats, sinó que

⁹ FONT: La Fageda, Memòria de Sostenibilitat, 2010

basa la seva comunicació en la qualitat dels seus productes, en els processos de producció, en ser respectuosos amb el medi ambient i en la matèria prima autòctona. La cooperativa no té por de la competència; una marca com Danone es converteix en un aliat, ja que aquest estira el consum de iogurts i la Fageda s'hi pot quedar darrera captant el consumidor al que no li sap greu pagar una mica més per un iogurt de granja.

Responsabilitat Social

La cooperativa va néixer amb uns objectius que actualment s'ajusten molt bé dins la responsabilitat social. Per tant, la cooperativa és responsable socialment. Tot seguit es destaquen els àmbits principals per ser responsable socialment.

A) Àmbit mediambiental

La Fageda desenvolupa la seva activitat sota una normativa estricta, ja que les seves instal·lacions es troben al bell mig de la fageda d'en Jordà, situada al costat del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa. Tot seguit detallarem tres punts significatius de les actuacions mediambientals de l'empresa:

- **Gestió de l'aigua:** Les dades actuals mostren una tendència ascendent en el consum d'aigua que ha passat de 4,8 a 6,1 metres cúbics d'aigua per tona de producció (2010). Tot i així, als darrers mesos del 2010, es va observar un descens del consum de l'aigua.
- **Residus:** la relació entre les tones de residus totals per tones de producció va ser de 23,6 durant el 2010, un 12,9% menys que el 2010. Tot i així, l'empresa ha creat una brigada de reciclatge que opera setmanalment per les instal·lacions, per reduir el volum de residus.
- **Integració en l'entorn:** com que La Fageda s'ubica en un espai natural, els edificis que han construït sempre han estat de poca alçada, han utilitzat materials i colors que es barregen en l'entorn.

B) Àmbit laboral

Des de l'inici fou una prioritat la integració positiva de discapacitats en el món laboral.

- **Igualtat:** el 100% de contractacions són obertes i el 40% es fan amb discriminació positiva a col·lectius desfavorits.
- **Formació:** el 100% de la plantilla rep alguna formació al llarg de l'any.

- **Activitats assistencials:**
 - Servei de Teràpia Ocupacional (STO): acull a persones amb discapacitat psíquiques greu i/o trastorns mentals severes que, per les seves dificultats, no tenen una capacitat productiva suficient. El usuari també poden participar en alguns processos productius, però amb una finalitat terapèutica i pedagògica. Utilitzen el servei 43 persones.
 - Servei de llar residència: ofereix un habitatge al col·lectiu de persones discapacitades de la comarca que no tenen família, i en el cas que si la tenen, que aquesta no se'n pot fer càrrec. Es té en compte l'atenció integral dels seus 35 usuaris, des dels aspectes relacionals i d'integració en la comunitat, hàbits i oci, fins a la higiènicosanitaris.
 - Activitats d'oci i temps lliure: per les persones de la comarca que tenen alguna discapacitat. El servei funciona els caps de setmana, els festius i a les vacances de nadal.

C) Àmbit de la comunitat i la clientela

- Assessorament a altres projectes d'inserció que volen adoptar el model de La Fageda.
- Regala iogurts i postres amb una data de caducitat massa curta a Caritas, Banc dels Aliments, Cottolengo de Barcelona... El 2010, aquest donatius tenien un valor total de 33.644 euros.
- Ofereixen a la clientela "iogurt de granja". S'anomena així ja que ha estat fabricat en la proximitat de les granges (és a dir, que no utilitzen la llet d'altres fàbriques). Aquesta fabricació és un procés curt. La llet no entra en contacte amb agents exteriors, sinó que circula directament dels conductes de munyir als dipòsits de fermentació.
- La Fageda va ser exemple en el recull de bones pràctiques del Projecte Ressort.

Irresponsabilitat social

Fins al dia d'avui, la Fageda **NO** és irresponsable socialment, ja que duu a terme les seves activitats respectant el medi ambient, els drets dels treballadors i desenvolupant un programa sensibilitzador amb la població. A més, consta que no ha rebut cap sanció ni multa.

5.2 Pescanova

Presentació de l'empresa

Pescanova va ser fundada l'any 1960 per José Fernández López. Va establir l'empresa al port de Vigo. Gràcies a les seves instal·lacions a terra, els seus mitjans per al processament de la pesca i la gran afluença de peix de tot el món, Vigo és un dels principals centres de distribució de peix europeu.

Al començament dels anys setanta va començar a pescar lluny d'Espanya, tot congelant la captura a les mateixes embarcacions. Això els va impulsar a pescar per tot el món, arribant a llocs on ningú havia treballat anteriorment a nivell industrial. El seu lideratge els va permetre, en una primera fase, realitzar una explotació intensiva del recurs, que en ocasions va acabar contribuint al col·lapse de les pesqueries on actuaven. En aquesta primera fase d'actuació arribaren a territoris sense legislació específica i això els va permetre una pesca intensiva dels recursos marins i, per una altra banda – en una segona fase – gràcies a disposar d'una posició privilegiada van ser capaços d'influir en l'elaboració legislativa posterior. Com a conseqüència avui és una empresa amb una posició privilegiada en quotes de pesca a l'hemisferi Sud del planeta.

Actualment, Pescanova és una de les principals transnacionals espanyoles, les seves accions van començar a cotitzar a la Borsa de Madrid l'any 1985.

L'any 2010 la seva facturació arribava a 1.564,8 milions d'euros i gestionava més de 140.000 tones anuals de peix. Les seves vendes estan centrades principalment al mercat europeu, on tracta d'adquirir una imatge de marca de prestigi i líder del sector.

Les seves activitats es porten a terme a tot el món, a través de multitud d'empreses en propietat o mixtes, tant en l'àmbit de la pesca tradicional com en l'àmbit d'aqüicultura, un sector cada vegada més important en les seves activitats.

Responsabilitat Social

Pescanova disposa, segons la seva memòria corporativa, d'un compromís ambiental i social als llocs on treballa.

Pescanova no té un departament de RSE, a la seva web només ens remet a un document on explica que l'empresa ha estat destacada per la Corporate Research Foundation (CRF) com una de les empreses espanyoles "amb més futur" pel seu compromís amb la responsabilitat social. Així doncs el maig del 2010, Pescanova va ser seleccionada per estar al llibre *Las empresas con más futuro 2010. RSC – Creación de valor sostenible*. L'estudi, realitzat en col·laboració amb la consultora Deloitte, presenta una selecció de les tretze empreses nacionals que lideraran el futur, atenent el compliment de set criteris:

1. Negoci
2. Govern corporatiu
3. Organització
4. Innovació
5. Capital humà
6. Medi ambient
7. Impacte en la comunitat

Pescanova no fa grans promeses sobre la responsabilitat social de l'empresa (disminuir emissions de CO₂, respecte a les àrees protegides...), tot i així, els últims anys ha destinat una part dels seus ingressos a construir orfenats i escoles.

La imatge inferior és una guarderia de Novaman (Grup Pescanova) al país africà de Namíbia.

Irresponsabilitat Social

Si es jutja pels informes d'observatoris fidedignes en l'àmbit de la RSC, Pescanova actua irresponsablement en els camps del bon govern, medi ambient i l'àmbit laboral. A continuació es detalla:

Tot i que l'empresa no presenta informes, observatoris¹⁰ que sí que ho han fet demostren en els seus documents la poca responsabilitat social d'aquesta companyia. L'empresa, que opera a més de 21 països, ha participat en l'esgotament de diversos recursos marins i ha estat acusada de vàries violacions de drets laborals i impactes ambientals indesitjables. Un exemple són les activitats de Pesca Chile, filial de Pescanova a Xile¹¹

A) Problemàtiques en el bon govern

Una de les característiques del bon govern, és la transparència de l'empresa. Pescanova no és transparent, ja que no vol facilitar una informació clara de l'abast de les empreses participades. Així s'explicita a la memòria consolidada del grup:

“La indicación segunda del artículo 200 de la Ley de Sociedades Anónimas establece que podrán omitirse determinadas menciones relativas a las Sociedades participadas cuando por su naturaleza pueden acarrear graves perjuicios a las mismas. El Consejo de Administración estima que los resultados de sus acciones estratégicas en los ámbitos nacional e internacional no deben ser mostrados a sus competidores, por lo que ha decidido su no publicación, al amparo de la disposición legal que así lo contempla.”¹²

A més, en cap de les memòries inclouen l'especificació per zones geogràfiques. Aquest és un aspecte de principal importància en el sector de la pesca ja que la

¹⁰ ODG i Observatorio de la RSC (Madrid)

¹¹ Pesca Chile neix l'any 1983 amb la finalitat d'explotar i desenvolupar productes pesquers a Xile. Pràcticament tota la seva activitat està orientada a l'exportació. Actualment Pesca Chile exporta més de 20 espècies marines en 200 presentacions a trenta vuit països. Disposa de catorze vaixells (la flota més important en aigües xilenes) i tres plantes processadores. Compta també amb més de 20 centres de cultiu de salmó. Exporta una quantitat propera a les 40.000 tones anuals i els seus mercats principals són Europa i EUA.

¹² FONT: Memòria Pescanova 2010

distribució d'impactes ecològics i sociolaborals depenen fortament de la zona on es produeix l'extracció i manipulació del peix.

En els informes que han fet l'Observatori del Deute en la Globalització i l'organització *No et mengis el món*, deixen constància que al moment de posar-se en contacte amb la responsable de premsa i el responsable de la regió XI de Pesca Chile, es van negar a facilitar les dades de producció i extracció de recursos.

D'altra banda, el projecte de Pesca Chile ha estat recolzat amb 40 milions d'euros mitjançant finançament públic a través de l'empresa COFIDES. Aquesta és una societat anònima de capital mixt, creada l'any 1988 per fomentar les inversions productives d'empreses espanyoles en països en desenvolupament. Té el doble objectiu de contribuir al desenvolupament econòmic i social d'aquests països i la internacionalització de l'economia espanyola. Segons l'ODG, COFIDES i per extensió, l'Estat espanyol, estarien implicats en subvencionar la sobreexplotació pesquera que porta a terme Pesca Chile.

B) Problemàtiques ambientals

- **La pesca extractiva:** als anys 90 l'empresa va participar activament en la sobreexplotació de recursos a Xile. Sobretot del congre daurat i el lluç austral. La sobreexplotació pesquera disminueix els recursos existents i quant menor és la població, menor és la capacitat de reproducció. A més, la reducció de la població de peixos fa que els vaixells hagin d'estar més temps a la mar per pescar la mateixa quantitat i que s'hagi d'invertir més en millorar els equipaments. Tot plegat suposa reduir més ràpidament la població existent de pescadors i peixos i un augment dels costos en l'activitat. Malgrat que a Xile, l'any 2003 es van fixar quotes de pesca per regular l'activitat, no s'ha evitat la pesca excessiva i les principals espècies continuen estant sobreexplotades. La pesca extractiva comporta un altre problema a part de la sobreexplotació, causat per la tecnologia utilitzada a l'hora de pescar. El lluç austral i el congre daurat són espècies d'aigües profundes, la tècnica utilitzada per la seva captura és la del arrossegament. És una pràctica molt poc selectiva i molt nociva pel medi marí, ja que destrueix el fons marí i els organismes que hi viuen. En els darrers anys s'han creat plataformes i hi han organitzacions que denuncien la utilització d'aquesta pràctica.

- **Les plantes de tractament del peix:** Un dels elements clau de la gestió ambiental de les plantes de tractament del peix és la gestió dels residus que generen. Pesca Chile s'ha trobat amb nombrosos problemes, ja que segons les anàlisis no es feien càrrec dels recursos. Actualment, sembla que ja està arreglat, perquè la normativa a Xile s'ha endurit.
- **L'exploració del salmó:** A cap dels observatoris se'ls ha permès visitar els centres de cultiu de salmó de Pesca Chile. Tot i així les conseqüències ambientals d'aquest tipus d'activitat, són semblants:
 - **Alimentació fomentada amb peixos:** es necessiten entre 5 i 6 kg per obtenir-ne un de salmó, per tant, s'està produint sobrepesca, per poder alimentar el cultiu, però d'altra banda, les aus i els mamífers que s'alimentaven d'aquest peixos han notat el descens d'aliment, per tant, s'està alterant l'ecosistema.
 - **Escapaments:** Anualment s'escapen de les piscifactories un 5% dels salmons. La introducció d'espècies exòtiques pot afectar les altres espècies autòctones.
 - **Disminució del llop marí:** El llop marí és un dels principals depredadors del salmó de piscifactory. Per evitar les pèrdues econòmiques, les piscifactories han causat la mort d'aquests mamífers.

C) Problemes laborals

- **Treball precari en plantes de tractament i centres de cultiu:**
Pescanova ha utilitzat la subcontractació de plantes a Xile. Per les empreses transnacionals és un mecanisme efectiu a l'hora de defugir les seves responsabilitats en l'àmbit laboral. Al mateix temps, demanen en els àmbits internacionals que en avaluar la seva RSC, no es consideri el comportament de les subcontractacions (encara que aquestes siguin, com el cas xilè, dirigits per ells mateixos).

A la planta de Pesca Chile a Porvenir, centrada principalment al processament de pesca blanca (congre i lluç) i de salmó s'hi han produït diversos accidents laborals. Les lesions més freqüents són les tendinitis i les lumbàlgies. A la planta s'hi va produir un accident mortal l'any 2005. En l'actualitat existeix una relació molt difícil entre sindicats i patronals. A continuació es pot observar una foto molt impactant. És un cartell enganxat a la façana de la planta, on diu quantes persones hi treballen, quants dies porten sense accidents, quin és el rècord anterior i la data d'aquest. Aquestes xifres es van canviant en funció del

que passa a la planta. En el moment de la fotografia hi posava: “Aquí trabajamos 115 personas. Llevamos 13 días sin accidentes. Record anterior 12 días. Fecha 10.05.06”

- **Treball precari en vaixells-factoria:** Les condicions laborals en l'àmbit de la pesca són extraordinàriament dures, és conjuntament amb la mineria un dels entorns laborals amb més mortalitat. Aquesta realitat laboral, difícil per les condicions intrínseques de treball, encara es dificulta més degut a les condicions que estableix Pescanova. A continuació podem analitzar un seguit de protestes dels pescadors de l'empresa recollides pels investigadors mitjançant entrevistes personals.

“Una vez a un compañero lo atrapó la cinta. Estas cintas van de popa a proa y tienen inversa. Lo atrapó la cinta y le sacó lo que es carne y piel de la pierna y lo tuvieron 12 días a bordo. Le ponían calmantes, le daban morfina, lo mantuvieron con la pierna casi pudriéndose, y algunos oficiales decían pero llévenlo a puerto, que se nos va a morir aquí y ustedes no hacen nada, pero al final decían pero ¡cómo si faltan cinco días para que termine la marea, esperemos pues! Hace dos años atrás murió un tripulante que le reventó la úlcera. No lo quisieron evacuar a tiempo y cuando lo evacuaron fue demasiado tarde ... es un tema recurrente en otras empresas”

Aquestes declaracions deixen constància de les llargues jornades laborals, la dificultat dels treballadors per defensar els seus drets per por de perdre la feina i de l'alt risc de patir accidents a la feina i de no ser auxiliat correctament ni a temps.

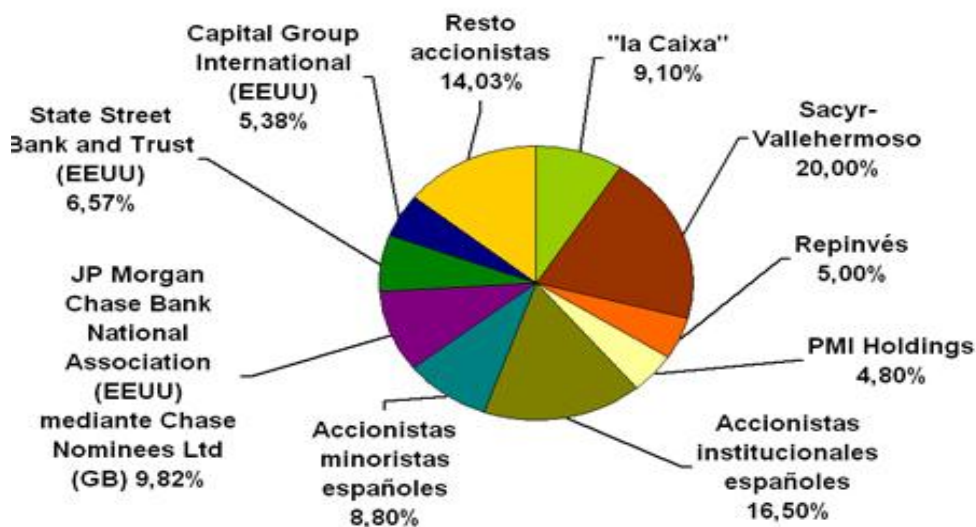
5.3 Repsol-YPF

Presentació de l'empresa

Repsol YPF és una empresa multinacional que dedica la seva activitat als hidrocarburs, a la seva exploració, producció, refinament, màrqueting, química, gas i electricitat.

Opera a Argentina, Bolívia, Xile, Colòmbia, Cuba, Equador, EUA, Guyana, Mèxic, Perú, Puerto Rico, Surinam, Trinitat i Tobago, Veneçuela, Alemanya, Dinamarca, Espanya, França, Itàlia, Portugal, Aràbia Saudita, Dubai, Índia, Iran, Angola, Algèria, Guinea Equatorial, Libèria, Líbia, Marroc, Sierra Leone, Nigèria.

A continuació observem un diagrama d'accionistes de l'empresa. Els accionistes majoritaris són les institucions públiques (16,50%) i el minoritari PMI Holdings (4,80%). Cal destacar "La Caixa" que té un 9,10%.

Repsol YPF va tenir un benefici net de 4.693 milions d'euros anuals l'any 2010.

Responsabilitat Social

A) Drets humans: Repsol diu a la seva web el següent sobre els drets humans:

"El respecte als drets humans és un dels pilars fonamentals del desenvolupament de la nostra activitat al voltant del món. La companyia té criteris sostinguts en els valors d'integritat, transparència, responsabilitat i seguretat, que són d'àmbit mundial i de

compliment obligat, en totes les nostres operacions, i que constitueix el nostre marc d'actuació en aquesta matèria.

Som conscients que per la naturalesa de les nostres activitats i per les condicions d'alguns entorns i països en els quals operem, podem impactar en les persones i en la seva economia. Per aquest motiu, i perquè és la nostra responsabilitat, el compromís de Repsol amb el respecte dels drets humans està present en tota la nostra organització”.

B) Medi ambient: a la web de Repsol ens mostren això:

“En compliment dels nostres objectius i línies estratègiques, la protecció i conservació de l'entorn continuaran sent elements claus de l'horitzó estratègic en tots els àmbits de l'activitat econòmica de la companyia. La prioritat en matèria ambiental és disminuir els impactes negatius sobre l'entorn i orientar les actuacions cap a la minimització de les emissions a l'aire, l'optimització del consum d'aigua, la reducció de la càrrega contaminant dels abocaments, la bona gestió dels residus i la millora en els sistemes de prevenció de vessaments utilitzant les millors pràctiques disponibles i la innovació tecnològica.”

Per complir tot això, Repsol ha iniciat una normativa per la gestió de residus i una per la de l'aigua. Està desenvolupant programes per reduir les emissions a l'atmosfera i ha ideat una nova estratègia per identificar els impactes que causen, per fer-ne una anàlisi i per fer-ne un seguiment.

C) Comunitats Indígenes: Repsol diu a la seva web:

“Repsol YPF duu a terme operacions en àrees geogràfiques en les quals hi ha presents comunitats indígenes.

La companyia es compromet amb el respecte i el compliment dels drets dels pobles indígenes en compliment dels seus valors i compromisos i dels principis voluntaris subscrits, així com de la legislació, els tractats i els acords internacionals existents, incorporats o no a la legislació dels països en els quals manté operacions, en particular les obligacions establertes pels estats signants del Conveni 169 sobre pobles indígenes i tribals de l'Organització Internacional del Treball (1989) i la Declaració sobre els drets dels pobles indígenes de l'Assemblea General de les Nacions Unides (2007)”. La companyia reconeix:

- El caràcter diferencial de les comunitats indígenes, el deure de respectar i promoure els seus drets humans i les llibertats fonamentals i, particularment, les seves estructures organitzatives, econòmiques i socials.
- El dret a la propietat i la possessió de les terres que tradicionalment ocupen que els hagi estat reconegut per les normes legals vigents que resultin d'aplicació.
- El dret a indemnitzacions equitatives per qualsevol dany que puguin experimentar com a resultat d'aquestes activitats.

La companyia també reconeix:

- Establir les bases per a una relació en benefici mutu
- Promoure el compliment, el diàleg i l'acord amb les diferents comunitats.

Irresponsabilitat Social

Com s'ha dit anteriorment, Repsol és una multinacional i opera a molts països, cosa que dificulta l'anàlisi de la seva activitat. No obstant això, a continuació s'exposen algunes de les activitats que no segueixen l'RSC segons els observatoris que l'han analitzat i que no concorden amb l'ideari empresarial divulgat a través de la web de Repsol.

A) Relacions amb governs no democràtics:

- **Guinea Equatorial:** Teodoro Obiang Ngueman va fer un cop d'Estat el 4 d'agost del 1979. Guinea equatorial és una dictadura. Entre el 1982 i el 1996 Espanya els hi subministrava ajuda policial i militar. El govern espanyol és un creditor de Guinea Equatorial, ja que el 2004, els préstecs que se li atorgaven sumaven 51 milions d'euros. En aquell mateix moment Repsol-YPF va començar a operar al país. L'explotació del petroli ha fet que el país passi de tenir un PIB per càpita¹³ de 300 dòlars el 1995 a 16.852 dòlars el 2010¹⁴, tot i així, cal remarcar que un 95% de la població viu en l'extrema pobresa. Per tant la renda està mal repartida, i com s'explica en les anàlisis, els diners mal repartits van a parar a un dels 60 comptes que té a l'estranger el dictador.

¹³ PIB per càpita: és la relació que hi ha entre el PIB d'una país i el nombre d'habitants. Per aconseguir-lo es divideix el PIB entre els habitants del país. <http://www.viquipedia.org> [data de darrera consulta 12.1.2012]

¹⁴ FONT: <http://www.ibge.gov.br/paisesat/main.php> [data de darrera consulta 12.1.2012]

- **Conflicte armat a Colòmbia:** Repsol explota a una zona del nord-est de Colòmbia que es diu Arauca. Des de que s'hi va instal·lar la companyia, es va intensificar la militarització, fins al punt que les carreteres que passaven pel mig o a prop de les plantes de petroli, estan vigilades per grups paramilitars¹⁵ que controlen qui entra a la zona i quan hi surt. Hi ha hagut moviments socials, però han estat silenciats a base de segrestos, assassinats i tortures. Els redactors de les anàlisis diuen que Repsol paga el govern colombià perquè aquest li subministri paramilitars per defensar tota la infraestructura petrolera.

B) Problemàtiques ambientals

- Intervenció en àrees protegides: a continuació es mostra els parcs naturals on Repsol YPF realitza activitats d'explotació i refinament:

PAÍS	ÀREA PROTEGIDA
Argentina	Reserva Laguna Llanquanelo Parc Nacional Madidi Reserva de la Biosfera Pilon Lajas
Bolívia	Parc Nacional Isiboro Sécuré Parc Nacional Amboró Parc Nacional Serranías de Aguaragüe Parc Nacional Sama
Equador	Parc Nacional Yasuní
Colòmbia	Parc Nacional Cocuy

Tot seguit s'expliquen com a exemples de tots els altres, les activitats dutes a terme per Repsol YPF al Parc Nacional Yasuní, situat a l'Equador.

El bloc 16 de Repsol YPF ocupa 679.130 hectàrees boscos amazònics, superposant-se al Territori Indígena Huaorani i el Parc Nacional Yasuní. A l'interior del parc, utilitza un incinerador pels seus residus. Aquestes activitats tenen un greu impacte, ja que en la incineració s'alliberen emissions de dioxines, furans i metalls pesats. A més, l'empresa utilitza herbicides¹⁶ químics per mantenir el dret de via dels oleoductes¹⁷ sense vegetació.

¹⁵ Paramilitar: organitzacions civils que tenen estructura o disciplina militar www.diccionari.cat
<8.1.2012>

¹⁶ Herbicides: substàncies químiques emprades per eliminar les males herbes. www.diccionari.cat
<12.1.2012>

Cal destacar que el riu Tiputini, que recull els afluents on hi ha els pous de Repsol YPF, està contaminat i ja no hi ha peixos. Anys endarrere, aquest riu es va identificar com la conca hidrogràfica amb més biodiversitat de peixos del món. Les imatges inferiors mostren les dues cares del Parc Yasuni, la de l'esquerra ens mostra la vegetació salvatge i la de la dreta un dels pous de petroli que s'hi han construït.

C) Problemàtiques laborals

“El compromiso con la Seguridad se incluye como uno de los cuatro valores éticos dentro de la visión estratégica de Repsol YPF: Velar por brindar unas condiciones de trabajo óptimas en cuanto a salubridad y seguridad. Exigimos un alto nivel de seguridad en procesos, instalaciones i servicios, prestando especial atención a la protección de les empleados, contratistas, clientes y entorno local, y transmitimos este principio de actuación a toda la Organización”.¹⁸

Tot i aquest compromís, les condicions laborals dels treballadors de YPF a l'Argentina es van veure afectades per la privatització. Segons va dir Horacio Fernández, secretari general de la Central de Trabajadores Argentinos – Seccional Neuquen, en una entrevista fet pel grup d'analistes: “el argumento de productividad de Repsol YPF viene dada por una sobreexplotación de la mano de obra, por que en realidad gastarían más

¹⁷ Oleoducte: Conducció de gran longitud que serveix per a transportar a gran distància el petroli cru i els productes líquids de la seva destil·lació, des dels jaciments fins a les refineries o als ports on carreguen els petroliers i des d'aquests fins als centres de distribució o de consum. www.diccionari.cat <12.1.2012>

¹⁸ FONT: Repsol YPF, Memòria 2010 http://repsol.com/pe_es/corporacion/complejos/refineria-la-pampilla/accionistas-e-inversores/info_economica/memoria_anual/memoria2010/ [data de darrera consulta 12.1.2012]

en mano de obra si conservaran los tres turnos en lugar de los dos turnos que se hacen de 12 horas”.

D) Problemàtiques amb les comunitats Indígenes

Repsol opera en territoris on les comunitat indígenes hi viuen des de fa milers d'anys, els interessos de les dues part han creat conflictes, tot seguit s'explica el conflicte amb el poble U'wa (Colòmbia), reconegut per la corona espanyola des de fa segles com a legítims habitants d'aquelles terres.

La construcció del primer pou en territori U'wa va motivar una resistència massiva del poble, van amenaçar amenaçar-los de suïcidi col·lectiu si entraven al seu territori.

L'any 1999, es va construir el pou i dos-centes persones van intentar bloquejar-lo tot muntant un campament de resistència. A començament del 2000 un comandament de les forces de la policia i l'exèrcit van disparar contra el manifestants amb bales de goma i gasos lacrimògens. La fugida va provocar la mort de tres nens, que van morir ofegats al riu Cojubón.

Sentència del Tribunal Permanent dels Pobles

A continuació es cita la sentència del TPP sobre les activitats de Repsol YPF. La sentència pertany a l'acte del Tribunal Permanent dels Pobles realitzat a Viena l'any 2006. Tot i que també va ser jutjat al Tribunal de l'any 2010, no es poden consultar les sentències individuals de cada empresa. El Tribunal demana a la companyia:

- Que retorni les totes les companyies públiques privatitzades fraudulentament als legítims amos que són els respectius països.
- Que cancel·li tots els contractes d'exploració subscrits en processos no democràtics, esquenes del poble i sota esferes corruptes.
- Que es retiri d'aquells llocs en les que les poblacions locals no volen que es desenvolupi llur activitat o representi un risc per la salut.¹⁹

¹⁹ 20 organitzacions, Acusación popular a REPSOL YPF para el Tribunal Permanente de lo Pueblos, Viena, 11 de maig del 2005. www.quiendebeaquien.org

6. QUI VETLLA PERQUÈ ES PORTI A LA PRÀCTICA LA RSC

6.1 Entrevista amb Gemma Cortada, cap de la Subsecció de Sectors Productius del Servei de Teixit Productiu de la Diputació de Barcelona

El dia 3 de gener del 2012 em vaig reunir amb la Gemma Cortada, llicenciada en Ciències Econòmiques i Empresarials. Actualment és cap de la Subsecció de Sectors Productius del Servei de Teixit Productiu de la Diputació de Barcelona i una entesa en el Projecte Ressor.

L'entrevista es va fer després d'haver cercat informació sobre el Projecte Ressor.

P: Els materials creats per fer el Projecte Ressor han tingut continuïtat, un cop va finalitzar a l'any 2007?

R: Sí. El que vam fer va ser posar a disposició dels ajuntaments de la província totes les eines creades. Els ajuntaments, si volen, poden continuar fent projectes sobre la RSC ja que tenen les eines i nosaltres cada any fem una convocatòria per les subvencions.

P: Actualment porteu algun projecte relacionat amb l'RSC?

R: Sí, tot i que és força diferent del Projecte Ressor. Hem creat una eina que es diu **El Recull** i és un catàleg amb més de 60 activitats formatives per empreses. L'empresa que vol participar-hi ha de posar-se en contacte amb l'ajuntament. Entre aquestes activitats, n'hi ha unes de formació en grup i unes altres d'acompanyament individual. El finançament d'aquestes activitats és per part nostra un 65% i un 25% que cobreix l'ajuntament.

P: Al moment de començar l'acompanyament, les empreses triaven els àmbits en què volien centrar-se més. Vau notar que uns tinguessin més èxit que els altres?

R: El que va tenir més èxit va ser el de la gestió de les persones, perquè s'hi tractaven temes com la conciliació familiar, la igualtat... En el fons les empreses buscaven una

manera de fidelitzar els treballadors. Actualment costa d'entendre, però en aquell moment l'atur era baix i era fàcil que si un bon treballador no estava a gust a la feina marxés a la competència. El segon àmbit més exitós va ser el de la gestió ambiental.

P: El Projecte Ressort no contemplava amb un avaluació periòdica després de finalitzar-se. Actualment hi ha alguna planificació per fer-ho?

R: El problema d'aquestes coses és que quan s'atura el finançament, el projecte també s'atura. En el nostre cas no ha parat del tot, perquè continuem donant subvencions i oferint les eines creades pel Projecte Ressort, però a l'haver acabat el Projecte, qui se'n encarrega de tot són els ajuntaments i aquests no tenen temps ni diners per anar avaluant totes les empreses que hi van participar. L'avaluació és tant nul·la, que si l'empresa no té contacte amb l'ajuntament, aquest pot no arribar a saber si l'empresa ha tancat o no.

Per tant, crec que una de les coses que va fallar en el plantejament del Projecte, va ser el no plantejar-se una avaluació contínua. És negatiu, ja que això fa que al final no sàpigues ben bé l'evolució de les teves actuacions a llarg termini.

P: Què diferenciava el Projecte Ressort dels altres projectes del mateix tema?

R: Va ser el primer que estava dirigit a les PIMES, a més en el seu moment va ser una novetat, perquè per primer cop qui tenia la relació amb les empreses eren el ajuntaments.

P: Creus en una multinacional responsable socialment?

R: Crec que és molt difícil, ja que hi ha molts interessos pel mig. Tot i així crec que la gent se n'està adonant i en un futur la banca ètica i altres iniciatives sostenibles tindran un paper molt important.

És cert que no tot és tant catastròfic com ens ho volen fer veure alguns; també és cert que hi ha empreses que respecten els drets humans, el medi ambient i tenen una gestió transparent, però també n'hi ha que no ho respecten.

Per exemple, el més sorprenent de la investigació de l'Instituto Nóos és que és una de les empreses que ens va ajudar a confeccionar el marc teòric de la RSC i del Projecte Ressort.

6.2 Entrevista amb Jesús Carrión, activista de l'ODG

El dia 5 de gener del 2012, em vaig reunir amb en Jesús Carrión.

En Jesús Carrión, després de llicenciar-se en Ciències Econòmiques en l'especialitat d'Administració d'Empreses, va treballar durant 13 anys al món de l'empresa. Actualment, és activista en actiu de l'Observatori del Deute en la Globalització tot investigant impactes de transnacionals, publicitat i RSC.

L'entrevista consta de dos tipus de preguntes, unes a nivell de metodologia per com es realitza la feina d'anàlisi, ja que aquesta ha sigut molt important pel treball, i un altre tipus de preguntes més ideològiques.

Pregunta: De quina manera decidiu quina empresa analitzeu?

Resposta: Les anàlisis les fem perquè ens ho demana la gent afectada o els moviments socials. Ho fem a partir del moment que un col·lectiu ens avisa perquè tenen problemes amb una empresa espanyola.

P: Quin tipus de professionals fan les anàlisis?

R: Bona part de la gent que hi ha treballant han fet ciències econòmiques o mediambientals. Normalment és un perfil de persona que ha fet una carrera universitària i que a partir d'entrar en contacte amb els problemes que passen al món, ha decidit que volia fer alguna cosa per canviar-lo i per això ha marxat del sector de l'empresa.

P: Per fer l'estudi aneu al país on passa el problema?

R: Al principi, anàvem al país per fer l'anàlisi ja que tot era molt nou per tothom, tant per nosaltres com per la gent dels països empobrits. En aquest primer període, vam estudiar Repsol a Colòmbia, Fenosa a Nicaragua i Colòmbia, i el Banc Santander a Bolívia. Més endavant vam aconseguir entrar en xarxes internacionals organitzades com és *Enlazando Alternativas*, que fan la mateixa tasca que nosaltres, i on hi participen organitzacions, moviments socials, sindicats...

Ens en vam adonar que ja no havíem d'anar a fer nosaltres la recerca, sinó que el que havíem de fer era acompanyar-los. Actualment, doncs, nosaltres donem suport a les organitzacions dels països afectats en la seva investigació i denunciem aquí el que

està passant allà, anem a parlar amb les empreses. Fem de lobby, és a dir, que anem al govern català i els informem de les activitats irresponsables socialment que algunes empreses catalanes estan duent a terme al Sud.

P: Les multinacionals que heu estat estudiant, quina resposta han tingut envers les anàlisis?

R: Els ha molestat.

P: Us han posat mai impediments a l'hora de fer les anàlisis?

R: Més que impediments a l'hora de fer les anàlisis, el que fan després que nosaltres les haguem fet públiques és tapar el que diem. Pensa, que la nostra relació no és de igual a igual. Ells tenen molt més poder que nosaltres. De totes maneres si que hi han diverses respostes: la de Repsol sempre és intentar negar-ho tot i intentar crear contrainformació contínuament. Té el poder per fer-ho. Després de publicar el llibre (2006) sobre Repsol²⁰ vam anar a la junta d'accionistes amb 100 persones. Els vam informar i vam parlar amb ells. Després d'això Repsol va treure una campanya espectacular (parlant publicitàriament) que el missatge que donava venia a dir que "per què Repsol no podria salvar el món?", el que és més fort de tot, no és l'eslògan o que volguessin tapar el nostre llibre, sinó que tots els milions de diners que es van gastar, els podrien haver utilitzat per arreglar el problemes que estaven causant.

Altres empreses opten per no respondre, tot i així n'hi ha moltes que es reuneixen amb nosaltres, com per exemple el BBVA, perquè tenim una campanya que es diu BBVA sense armes amb el centre de Justícia i Pau.

P: Penses que la societat està prou informada sobre la RSC?

R: Crec que no. A mi em sembla que el que passa és que la societat només sap la part maca de la RSC, és a dir, que només coneix de les empreses les accions responsables socialment. En són exemple les caixes, que duen a terme obres socials. Però d'altra banda, la gent no sap que entre el 2009 i el 2010 van morir assassinats 8 activistes que denunciaven els abusos d'Unión Fenosa a Nicaragua. A partir de 2010 l'empresa va passar a ser Gas Natural–Unión Fenosa. La Caixa té un 40% de Gas Natural. Per tant, crec que la part bona sí que arriba a la societat, però l'altra no es

²⁰ Marc GAVALDÀ , Jesús CARRIÓN (2007) *REPSOL-YPF: un discurs socialment irresponsable : estudi de cas desenmascarant la Responsabilitat Social Corporativa Barcelona* : Observatori del Deute en la Globalització : Àgora Nord-Sud

veu. En part crec que això es culpa dels mitjans de comunicació que no informen degudament sobre els fets.

P: Creus en una empresa multinacional responsable socialment?

R: És impossible, és un oxímoron.

La millor multinacional és aquella que no existeix, perquè quan ho fan tenen un poder econòmic tan gran que extorsionen la democràcia i això els permet vulnerar els drets humans.

P: Que podem fer per boicotejar les empreses multinacionals?

R: Hi han dos coses que es poden fer. A nivell individual l'única opció que tenim és la de consumir responsablement. La manera de contrastar el consumisme, és adonar-nos que no podem seguir amb aquest model. Hem de consumir respecte les necessitats reals que tenim, tenir com a preferència el producte local i intentar consumir a petites empreses.

D'altra banda, hi ha una part que s'ha de fer en comunitat. Una de les coses que propugna el capitalisme és que tu sol pots, i no és així. Ens hem d'ajudar, hem de ser solidaris, hem de treballar plegats, hem de recuperar el moviment veïnal. Hem de mirar més el nostre entorn proper, si ho fem segur que trobarem petites empreses que cobreixen les nostres necessitats; cistelles ecològiques, dissenyadors de roba que també la confeccionen...

P: Creus que la nostra societat és més rescatable d'altres?

R: No ho sé si som més o menys... però sí que se que aquest és el camí. Potser sí que Europa que és un ric de tota la vida està més preparada que, per exemple, Estat Units. La seva petjada ecològica és molt més gran que la nostra i allà no hi ha una xarxa de transport públic com la que tenim aquí, només es desplacen amb el transport particular. Així que potser sí que la nostra societat és més fàcil de rescatar que d'altres.

7. CONCLUSIONS GENERALS

7.1 Conclusions teòriques

Després de fer la recerca dels conceptes de la RSC, de com els organismes governamentals i l'ONU promouen la RSC i de com actuen les organitzacions que denuncien les males pràctiques de la RSC, he arribat a les següents conclusions:

- ✓ Una empresa serà responsable socialment, quan redacti un codi ètic i compleixi els objectius, assumeixi els costos socials que generen les seves activitats o que els redueixi al màxim. S'entendrà que quan realitzi tot això, ja estarà complint la legislació vigent.
- ✓ Una empresa és responsable socialment quan no trasllada la seva fàbrica a països empobrits per pagar menys sous als treballadors, o per buscar una legislació més flexible envers les accions mediambientals.
- ✓ Els organismes governamentals han fet molt bona feina promovent la RSC. Tot i així, només han creat normatives, cursos i projectes voluntaris. Ara s'hauria de fer un pas més i fer lleis estrictes per controlar les empreses irresponsables socialment.
- ✓ El Tribunal Permanent del Poble és un tribunal molt important, ja que dona veu a les víctimes dels abusos de les multinacionals. Aquest tribunal li falta tenir legalitat per condemnar aquelles empreses que duen males pràctiques de RSC, i això és una necessitat, per tant o el TPP hauria d'aconseguir el mateix poder que té un tribunal jurídic, o el Tribunal Russell s'hauria de constituir de nou per poder jutjar els incompliments dels drets fonamentals per part de les empreses. Tot i així les sentències individuals que ha dictat el Tribunal Permanent dels Pobles sobre algunes empreses haurien d'estar a l'abast públic, ja que actualment només es troben les sentències que van pronunciar-se globalment.
- ✓ Els mitjans de comunicació haurien de fer més ressò de la feina que estan fent organitzacions com l'ODG i l'Observatorio de Madrid, ja que la seva feina és informar a la població del que passa al nostre país i al món.

7.2 Conclusions pràctiques

Després de comparar informació sobre l'activitat de tres empreses (La Fageda, Pescanova i Repsol-YPF) elaborada per elles mateixes i d'examinar anàlisis sobre la irresponsabilitat social, he arribat a les conclusions següents:

- ✓ L'empresa La Fageda és responsable socialment en totes les seves activitats i és així perquè la seva filosofia d'origen ja la fa ser-ho. Segurament, a mig larg termini, es valorarà més la seva feina i dins els mercats guanyarà posicions, ja que el futur va cap als productes locals, naturals i responsables socialment.
- ✓ Les dues multinacionals espanyoles que he estudiat actuen de dues maneres diferents a l'hora de fer balança amb la RSC. Pescanova, només fa filantropia, és a dir, que destina un part dels seus ingressos a construir escoles a països empobrits. Ni en la seva memòria ni a la seva web, es compromet a respectar els drets humans ni a vetllar pel medi ambient. Per tant, com que no ha promès res, des de la seva visió no té l'obligació de complir-ho.
D'altra banda, Repsol-YPF també destina una part del seus ingressos a la filantropia, però en aquest cas l'empresa promet respectar els drets humans, el medi ambient i les comunitats indígenes, tot i que després, a la realitat, no només no compleix sinó que en vulnera principis bàsics.
- ✓ La filantropia que realitzen algunes multinacionals no està malament, però abans de destinar tots aquests diners en això, haurien de destinar-los a pagar uns sous més justos, tenir unes instal·lacions més segures pels treballadors i pel medi ambient...
- ✓ Com més gran és una empresa, és a dir, quants més treballadors té, exporta a més llocs del món i produeix a més llocs, més difícil és que sigui responsable socialment, ja que les seves actuacions són més difícils de controlar.
- ✓ A Catalunya s'ha potenciat molt la RSC, per tant, no és difícil trobar empreses que ens ofereixin productes que han estat fets responsablement. La societat hauria de fer un canvi de pensament i consumir més aquests productes, ja que s'hauran produït d'una manera respectuosa amb el medi ambient, els treballadors hauran rebut un sou just i tindran unes bones condicions laborals.
- ✓ A la societat que vivim és difícil decidir que ja no consumirem mai més productes que hagin fet aquelles empreses irresponsables socialment, ja que si decideixes que no menjaràs peix Pescanova, el de casa és fàcil de controlar, però quan es menja a fora, no tant. En conseqüència, el que s'ha de fer és una

mica de balança, és a dir, tot el consum que estigui a les nostres mans fer-lo d'empreses que són responsables.

- ✓ Al principi del treball, tenia l'esperança de trobar una multinacional que fos responsable socialment. A l'ampliar coneixements, tot fent recerca i parlant amb professionals del sector, he pogut comprovar que és molt difícil que una empresa tan gran, que opera a tants llocs, totes les seves activitats es regeixin d'acord amb la RSC.

7.3 Opinió personal

Crec que les conclusions anteriors, ajuden a assolir els objectius principals d'aquest treball (vegeu 1.3).

Aquest treball m'ha ajudat a conèixer una realitat del món molt propera que desconeixia. Ha servit per conscienciar-me a l'hora de consumir, però també m'ha fet veure que queda molt per fer, i que s'ha de començar sensibilitzant la població.

Consumir productes que han estat fets irresponsablement també ens fa còmplices de les males pràctiques de l'empresa. Per això és necessari que les sentències del TPP arribin a la població. N'hi haurà uns a qui els incomodarà i decidiran mirar cap una altra banda i continuaran consumint com fins aleshores, però n'hi hauran d'altres que es conscienciaran. Tot i que sembli un camí molt llarg, si tothom i posa de la seva part, el canvi arribarà. Espero haver posat el meu granet de sorra fent aquest treball, ajudant a apropar la situació actual de la RSC al món a les persones que llegeixin el treball i que després de fer-ho decideixin, també, posar el seu granet de sorra.

8. BIBLIOGRAFIA

8.1 Documents en suport paper

SERRA Joan M., CUCALA Adolf, BUSQUETS Jaume (2009). *Geografia. Matèria de modalitat. Humanitats i ciències socials*. Batxillerat. Barcelona: Barcanova

GONZÁLEZ Clara, PINA Montserrat, ALFARO Josep (2008). *Economia de l'Empresa. Batxillerat 1*. Barcelona: McGrawHill. Col·lecció Mediterrània CAT

GAVALDÀ Marc, CARRIÓN Jesús (2007) *REPSOL-YPF: un discurs socialment irresponsable: estudi de cas desenmascarant la Responsabilitat Social Corporativa Barcelona*: Observatori del Deute en la Globalització: Àgora Nord-Sud

8.2 Documents en suport digital

Informació sobre la RSC dins Generalitat de Catalunya i la Comissió Europea

<<http://www20.gencat.cat/portal/site/parcsnaturals/menuitem.1942a21487b35eb0e6789a10b0c0e1a0/?vgnnextoid=00c889fe1fd58210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnextchannel=00c889fe1fd58210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

<<http://responsabilitatglobal.blogspot.com/2010/11/recull-de-les-fitxes-de-bones.html>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

Informació sobre la RSC a l'ONU

<<http://www.un.org/es/globalcompact/index.shtml>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

<<http://www.un.org/spanish/sg/messages/davos2009globalcompact.html>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

Informació sobre l'Estratègia d'Economia Sostenible

<<http://www.lamoncloa.gob.es/ServiciosdePrensa/NotasPrensa/MTAS/2011/030511ResponsabilidadEmpresarial.htm>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

<<http://www.lamoncloa.gob.es/Gobierno/LES/index.htm>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

Informació sobre el Projecte Ressor

<<http://www.projecteressor.net/>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

<http://accionsostenible.org/index.php?option=com_content&task=view&id=1736&Itemid=232&lang=catalán> [data de darrera consulta 13.1.2012]

Informació sobre l'ODG, No et mengis el món i Enlazando Alternativas

LOBERA, Pep; LLISTAR, David. *Informe sobre la deslocalització: deslocalitzacions, guanyar més pagant menys*. Barcelona: Observatori del Deute en la Globalització.

<http://www.odg.cat/documents/enprofunditat/Transnacionals_espanyoles/desloc_udl.pdf> [data darrera consulta 10-1-2012]

<<http://www.odg.cat/>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

<<http://www.noetmengiselmon.org/>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

<<http://www.enlazandoalternativas.org/>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

Informació sobre La Fageda:

<<http://www.fageda.com/>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

<<http://www.fageda.com/es/alianzas>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

<http://www.collaboratio.net/mm/File/ca/BP_RSE_La_Fageda.Josep_Maria_Canyelles.pdf> [data de darrera consulta 13.1.2012]

<<http://responsabilitatglobal.blogspot.com/2010/11/recull-de-les-fitxes-de-bones.html>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

<<http://www.penedesfera.cat/2009/12/14/%E2%80%9Cfent-iogurts-fem-aflorar-les-capacitats-de-cadascu%E2%80%9D/>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

Informació sobre Pescanova

<www.pescanova.com> [data de darrera consulta 13.1.2012]

<<http://www.odg.cat/>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

Informació sobre Repsol-YPF

<www.repsol.com/es_ca/> [data de darrera consulta 13.1.2012]

<<http://www.odg.cat/>> [data de darrera consulta 13.1.2012]

8.3 Documents audiovisuals

Xine blue [documental].Dir. Micha X. Peled. EUA, 2005

Latituds: Aturant els abusos de les transnacionals [programa televisiu]. Barcelona:
Televisió de Catalunya, 2010. 25 min

<<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3196070>> [data darrera consulta 19.11.2011]

9. ANNEXOS

9.1 Annex 1: Declaració Universal dels Drets Humans

A continuació es pot llegir la declaració Universal dels Drets Humans, font extreta de <http://www.xtec.es/~lvallmaj/passeig/dudh.htm>, [darrera data de consulta 29.12.2011].

Preàmbul

Considerant que el respecte a la dignitat inherent a tots els membres de la família humana i als drets iguals i inalienables de cadascun constitueix el fonament de la llibertat, de la justícia i de la pau del món;

Considerant que del desconeixement i menyspreu dels drets humans, n'han derivat actes de barbàrie que revolten la consciència de la humanitat, i que l'adveniment en el futur d'un món on les persones alliberades del terror i de la misèria tinguin dret a parlar i a creure lliurement ha esdevingut la més alta aspiració humana;

Considerant cosa essencial de protegir els drets humans amb un règim de dret a fi que l'ésser humà no es vegi obligat al capdavant a rebel·lar-se contra la tirania i l'opressió;

Considerant que és també essencial de fomentar l'establiment de relacions amistoses entre les nacions;

Considerant que en la Carta de les Nacions Unides els pobles han proclamat llur fe en els drets fonamentals de l'ésser humà, en la dignitat i en la vàlua de la persona humana, en la igualtat de drets d'homes i dones, i que s'han demostrat disposats a afavorir el progrés social i a instaurar unes millors condicions de vida dins d'una més gran llibertat;

Considerant que els estats membres s'han compromès a assegurar, en cooperació amb l'Organització de les Nacions Unides, el respecte universal i efectiu dels drets humans, de les llibertats fonamentals;

Considerant que una concepció comuna d'aquests drets i d'aquestes llibertats és de la més gran importància amb vista al ple acompliment d'aquest compromís,

L'Assemblea General

Proclama aquesta Declaració Universal dels Drets Humans com l'ideal comú que tots els pobles i totes les nacions han d'assolir a fi que totes les persones i òrgans de la societat, tenint aquesta Declaració sempre present a l'esperit, s'esforcin a promoure el respecte d'aquests drets i d'aquestes llibertats mitjançant l'ensenyament i l'educació, i

assegurar amb mesures progressives d'ordre nacional i internacional llur reconeixement i aplicació universals i efectius, tant per part dels estats membres com dels territoris que jurídicament en depenen.

Article 1

Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets. Són dotats de raó i de consciència, i els cal mantenir-se entre ells amb esperit de fraternitat.

Article 2

Qualsevol persona pot prevaler-se de tots els drets i de totes les llibertats que aquesta declaració proclama, sense cap distinció de raça, de color, de sexe, de llengua, de religió, d'opinió pública o d'altra mena, d'origen nacional o social, de fortuna, de naixement o de qualsevol altra classe. Hom no farà tampoc cap distinció fonamentada en l'estatus polític, administratiu i internacional del país o territori del qual depengui jurídicament la persona, tant si es tracta d'un país o territori independent, com si està sota la tutela, encara que no sigui autònom o que estigui sotmès a qualsevol limitació de sobirania.

Article 3

Tot individu té dret a la vida, a la llibertat i a la seguretat de la persona.

Article 4

Cap persona no està sotmesa a esclavitud o servatge; l'esclavitud i el tràfic d'esclaus són prohibits en totes llurs formes.

Article 5

Cap persona no serà sotmesa a tortura ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants.

Article 6

Tothom i en tot lloc té dret al reconeixement de la pròpia personalitat jurídica.

Article 7

Tothom és igual davant la llei i té dret d'obtenir-ne la mateixa protecció contra qualsevol discriminació que violi la present declaració contra tota provocació a una tal discriminació.

Article 8

Tota persona té dret a un recurs efectiu prop de les competents jurisdiccions nacionals, contra aquells actes que violin els drets fonamentals reconeguts per la constitució o la llei.

Article 9

Ningú no pot ser arrestat, detingut ni exiliat arbitràriament.

Article 10

Tota persona té dret, en règim d'igualtat, que la seva causa sigui portada equitativament i imparcialment en un tribunal independent i imparcial, el qual decidirà tant sobre els seus drets i les seves obligacions com sobre el fonament de tota acusació adreçada contra ella en matèria penal.

Article 11

1. Hom presumeix innocent tota persona acusada d'un acte delictiu fins que la seva culpabilitat hagi estat establerta legalment en el curs d'un procés públic, en el qual totes les garanties necessàries per a la defensa hagin estat assegurades.
2. Ningú no serà condemnat per accions o per omissions que quan foren comeses no constituïen acte delictiu d'acord amb el dret nacional i internacional. Tampoc no s'imposarà cap pena superior a la que era aplicable quan l'acte delictiu fou comès.

Article 12

Ningú no serà objecte d'intromissions arbitràries en la seva vida privada ni en la de la seva família, en el seu domicili ni en la seva correspondència, ni d'atemptats contra la seva fama o reputació. Tota persona té dret a la protecció de la llei contra aquestes intromissions o aquests atemptats.

Article 13

1. Tota persona té dret a circular i a escollir el seu lloc de residència a l'interior d'un estat.
2. Tota persona té dret a abandonar qualsevol país, àdhuc el propi, i a retornar-hi.

Article 14

1. En cas de persecució, tota persona té dret a cercar asil i a beneficiar-se'n en d'altres països.

2. Aquest dret no podrà ésser invocat en cas de persecució basada realment en un crim de dret comú, o actes contraris als principis i fins de les Nacions Unides.

Article 15

1. Tot individu té dret a una nacionalitat.
2. Ningú no pot ésser privat arbitràriament de la seva nacionalitat ni del dret a canviar de nacionalitat.

Article 16

1. A partir de l'edat núbil, l'home i la dona, sense cap restricció per raó de raça, nacionalitat o religió, tenen dret a casar-se i a fundar una família. Ambdós tenen drets iguals al matrimoni, durant el matrimoni i en el moment de la seva dissolució.
2. El matrimoni només pot realitzar-se amb el consentiment lliure i ple dels futurs esposos.
3. La família és l'element natural i fonamental de la societat, i té dret a la protecció de la societat i de l'estat.

Article 17

1. Tota persona, individualment i col·lectiva, té dret a la propietat.
2. Ningú no pot ésser privat arbitràriament de la seva propietat.

Article 18

Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret comporta la llibertat de canviar de religió o de convicció i la de manifestar-les individualment o en comú, en públic i en privat, mitjançant l'ensenyament, la predicació, el culte i l'acompliment de ritus.

Article 19

Tot individu té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió; això comporta el dret a no ésser inquietat per causa de les opinions i el de cercar, rebre o difondre les informacions i les idees per qualsevol mitjà d'expressió i sense consideració de fronteres.

Article 20

1. Tota persona té dret a la llibertat de reunió i d'associació pacífiques.
2. Ningú no pot ésser obligat a pertànyer a una determinada associació.

Article 21

1. Tothom té dret a prendre part en la direcció dels afers públics del seu país, sigui directament, sigui per mitjà de representants elegits lliurement.
2. Tota persona té dret a accedir a les funcions públiques del país en condicions d'igualtat.
3. La voluntat del poble és el fonament de l'autoritat dels poders públics; aquesta voluntat ha d'expressar-se mitjançant eleccions sinceres que cal celebrar periòdicament per sufragi universal igual i secret, o seguint qualsevol procediment equivalent que asseguri la llibertat del vot.

Article 22

Tota persona, com a membre de la societat, té dret a la seguretat social; té la facultat d'obtenir la satisfacció dels drets econòmics socials i culturals indispensables a la seva dignitat i al lliure desenvolupament de la seva personalitat, per l'esforç nacional i la cooperació internacional, segons l'organització i els recursos de cada país.

Article 23

1. Tota persona té dret al treball, a la lliure elecció del seu treball i a la protecció contra la desocupació.
2. Tothom té dret, sense cap discriminació, a igual salari per igual treball.
3. Tothom que treballa té dret a una remuneració equitativa i satisfactòria que asseguri per a ell i per a la seva família una existència conforme amb la dignitat humana, completada, si cal, amb els altres mitjans de protecció social.
4. Tota persona té dret, unint-se amb d'altres, a fundar sindicats i a afiliar-s'hi per a la defensa dels propis interessos.

Article 24

Tota persona té dret al descans i al lleure i, particularment, a una limitació raonable de la jornada de treball i a vacances periòdiques pagades.

Article 25

1. Tota persona té dret a un nivell de vida que asseguri la seva salut, el seu benestar i els de la seva família, especialment quant a alimentació, a vestit, a habitatge, a atenció mèdica i als necessaris serveis socials; tota persona té dret a la seguretat en cas de desocupació, malaltia, invalidesa, viduïtat, vellesa o en d'altres casos de pèrdua dels mitjans de subsistència a causa de circumstàncies independents de la seva voluntat.
2. La maternitat i la infantesa tenen dret a una ajuda i a una assistència especials. Tot infant nascut en el matrimoni o fora d'ell, frueix d'igual protecció social.

Article 26

1. Tota persona té dret a l'educació. L'educació serà gratuïta, si més no, en el grau elemental i fonamental. L'ensenyament elemental és obligatori. Cal que l'ensenyament tècnic i professional sigui generalitzat, i que s'obri a tothom l'accés als estudis superiors amb plena igualtat per a tots amb atenció al mèrit de cadascú.
2. L'educació ha de tendir al ple desenvolupament de la personalitat humana i al reforçament del respecte dels Drets Humans i de les llibertats fonamentals. Ha d'afavorir la comprensió, la tolerància i l'amistat entre totes les nacions i tots els grups socials o religiosos, i la difusió de les activitats de les Nacions Unides per al manteniment de la pau.
3. El pare i la mare tenen, amb prioritat, dret a escollir la classe d'educació de llurs fills.

Article 27

1. Tota persona té dret a prendre part lliurement en la vida cultural de la comunitat, a fruit de les arts i a participar del progrés científic i dels beneficis que en resultin.
2. Qualsevol persona té dret a la protecció dels interessos morals i materials derivats de les produccions científiques, literàries i artístiques de què sigui autor.

Article 28

Tota persona té dret a que regni en el medi social i internacional un ordre que permeti d'assolir amb plena eficàcia els drets i les llibertats enunciats en aquesta declaració.

Article 29

1. Tota persona té dret a uns deures envers la comunitat en la qual, només, li és possible el lliure i ple desplegament de la personalitat.
2. En l'exercici dels drets i en el gaudi de les llibertats ningú no està sotmès sinó a les limitacions establertes en la llei, exclusivament en l'ordre a assegurar el reconeixement i el respecte dels drets i de les llibertats alienes, i a fi de satisfer les justes exigències de la moral, de l'ordre públic i del benestar general en una societat democràtica.
3. Aquests deures i aquestes llibertats mai no podran ésser exercits contra els fins i els principis de les Nacions Unides.

Article 30

Cap disposició d'aquesta declaració no pot ésser interpretada en el sentit que un estat, un grup o un individu tinguin dret a lliurar-se a una activitat o a cometre un acte encaminat a la destrucció dels drets i les llibertats que s'hi enuncien.

9.2 Annex 2: La Declaració relativa als principis i drets fonamentals en el treball

Tot seguit està adjuntada la declaració relativa a los principios y derechos fonamentals en el trabajo. Està extreta de <http://www.ilo.org> [darrera data de consulta 29.12.2011].

Adoptada por la Conferencia Internacional del Trabajo en su octogésima sexta reunión, Ginebra, 18 de junio de 1998

Considerando que la creación de la OIT procedía de la convicción de que la justicia social es esencial para garantizar una paz universal y permanente;

Considerando que el crecimiento económico es esencial, pero no suficiente, para asegurar la equidad, el progreso social y la erradicación de la pobreza, lo que confirma la necesidad de que la OIT promueva políticas sociales sólidas, la justicia e instituciones democráticas;

Considerando que, por lo tanto, la OIT debe hoy más que nunca movilizar el conjunto de sus medios de acción normativa, de cooperación técnica y de investigación en todos los ámbitos de su competencia, y en particular en los del empleo, la formación profesional y las condiciones de trabajo, a fin de que en el marco de una estrategia global de desarrollo económico y social, las políticas económicas y sociales se refuercen mutuamente con miras a la creación de un desarrollo sostenible de base amplia;

Considerando que la OIT debería prestar especial atención a los problemas de personas con necesidades sociales especiales, en particular los desempleados y los trabajadores migrantes, movilizar y alentar los esfuerzos nacionales, regionales e internacionales encaminados a la solución de sus problemas, y promover políticas eficaces destinadas a la creación de empleo;

Considerando que, con el objeto de mantener el vínculo entre progreso social y crecimiento económico, la garantía de los principios y derechos fundamentales en el trabajo reviste una importancia y un significado especiales al asegurar a los propios interesados la posibilidad de reivindicar libremente y en igualdad de oportunidades una participación justa en las riquezas a cuya creación han contribuido, así como la de desarrollar plenamente su potencial humano;

Considerando que la OIT es la organización internacional con mandato constitucional y el órgano competente para establecer Normas Internacionales del Trabajo y ocuparse de ellas, y que goza de apoyo y reconocimiento universales en la promoción de los

derechos fundamentales en el trabajo como expresión de sus principios constitucionales;

Considerando que en una situación de creciente interdependencia económica urge reafirmar la permanencia de los principios y derechos fundamentales inscritos en la Constitución de la Organización, así como promover su aplicación universal;

LA CONFERENCIA INTERNACIONAL DEL TRABAJO

1. Recuerda:

(a) que al incorporarse libremente a la OIT, todos los Miembros han aceptado los principios y derechos enunciados en su Constitución y en la Declaración de Filadelfia, y se han comprometido a esforzarse por lograr los objetivos generales de la Organización en toda la medida de sus posibilidades y atendiendo a sus condiciones específicas;

(b) que esos principios y derechos han sido expresados y desarrollados en forma de derechos y obligaciones específicos en convenios que han sido reconocidos como fundamentales dentro y fuera de la Organización.

2. Declara que todos los Miembros, aun cuando no hayan ratificado los convenios aludidos, tienen un compromiso que se deriva de su mera pertenencia a la Organización de respetar, promover y hacer realidad, de buena fe y de conformidad con la Constitución, los principios relativos a los derechos fundamentales que son objeto de esos convenios, es decir:

(a) a libertad de asociación y la libertad sindical y el reconocimiento efectivo del derecho de negociación colectiva;

(b) la eliminación de todas las formas de trabajo forzoso u obligatorio;

(c) la abolición efectiva del trabajo infantil; y

(d) la eliminación de la discriminación en materia de empleo y ocupación.

3. Reconoce la obligación de la Organización de ayudar a sus Miembros, en respuesta a las necesidades que hayan establecido y expresado, a alcanzar esos objetivos haciendo pleno uso de sus recursos constitucionales, de funcionamiento y presupuestarios, incluida la movilización de recursos y apoyo externos, así como alentando a otras organizaciones internacionales con las que la OIT ha establecido relaciones, de conformidad con el artículo 12 de su Constitución, a respaldar esos esfuerzos:

(a) ofreciendo cooperación técnica y servicios de asesoramiento destinados a promover la ratificación y aplicación de los convenios fundamentales;

(b) asistiendo a los Miembros que todavía no están en condiciones de ratificar todos o algunos de esos convenios en sus esfuerzos por respetar, promover y hacer realidad

los principios relativos a los derechos fundamentales que son objeto de esos convenios; y

(c) ayudando a los Miembros en sus esfuerzos por crear un entorno favorable de desarrollo económico y social.

4. Decide que, para hacer plenamente efectiva la presente Declaración, se pondrá en marcha un seguimiento promocional, que sea creíble y eficaz, con arreglo a las modalidades que se establecen en el anexo que se considerará parte integrante de la Declaración.

5. Subraya que las normas de trabajo no deberían utilizarse con fines comerciales proteccionistas y que nada en la presente Declaración y su seguimiento podrá invocarse ni utilizarse de otro modo con dichos fines; además, no debería en modo alguno ponerse en cuestión la ventaja comparativa de cualquier país sobre la base de la presente Declaración y su seguimiento.

9.3 Annex 3: La Declaració de Río sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament

A continuació està adjuntada la Declaració de Río sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament. Està extreta de la web: <http://www.amnistiacatalunya.org/edu/docs/nu-dec-rio.htm> <29.12.2011>

Preàmbul

La Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament, Reunida a Rio de Janeiro del 3 al 14 de juny del 1992, Reafirmant la Declaració de la Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi humà, aprovada a Estocolm el 16 de juny del 1972, i tractant de basar-s'hi, Amb l'objectiu d'establir una aliança mundial nova i equitativa mitjançant la creació de nous nivells de cooperació entre els Estats, els sectors clau de les societats, i les persones, Procurant assolir acords internacionals en els quals es respectin els interessos de tothom i es protegeixi la integritat del sistema ambiental i de desenvolupament mundial, Reconeixent la naturalesa integral i interdependent de la Terra, la nostra llar, Proclama que:

Principi 1

Els éssers humans constitueixen el centre de les preocupacions relacionades amb el desenvolupament sostenible. Tenen dret a una vida saludable i productiva en harmonia amb la natura.

Principi 2

De conformitat amb la Carta de les Nacions Unides i els principis del dret internacional, els Estats tenen el dret sobirà d'aprofitar els propis recursos segons les pròpies polítiques ambientals i de desenvolupament, i la responsabilitat de vetllar perquè les activitats realitzades dins la seva jurisdicció o sota el seu control no causin mals al medi ambient d'altres Estats o de zones que siguin fora de la jurisdicció nacional.

Principi 3

El dret al desenvolupament s'ha d'exercir de tal manera que correspongui equitativament a les necessitats de desenvolupament i ambientals de les generacions presents i futures.

Principi 4

A fi d'assolir el desenvolupament sostenible, la protecció del medi ambient haurà de constituir part integrant del procés de desenvolupament, i no podrà considerar-se de manera aïllada.

Principi 5

Tots els Estats i totes les persones haurien de cooperar en la tasca essencial d'eradicar la pobresa com a requisit indispensable del desenvolupament sostenible, a fi de reduir disparitats en els nivells de vida i respondre millor a les necessitats de la majoria dels pobles del món.

Principi 6

La situació i les necessitats especials dels països en desenvolupament, en particular dels països menys avançats i els més vulnerables des del punt de vista ambiental, han de rebre prioritat especial. En les mesures internacionals que s'adoptin respecte al medi ambient i al desenvolupament, també s'haurien de tenir en compte els interessos i necessitats de tots els països.

Principi 7

Els Estats haurien de cooperar amb esperit de solidaritat mundial per a conservar, protegir i restablir la salut i la integritat de l'ecosistema de la Terra. Vist que han contribuït de manera diferent a la degradació del medi ambient mundial, els Estats tenen responsabilitats comunes però diferenciades. Els països desenvolupats reconeixen la responsabilitats que els toca en la recerca internacional del desenvolupament sostenible, a la vista de les pressions que les seves societats exerceixen al medi ambient i de les tecnologies i recursos financers de què disposen.

Principi 8

Per assolir el desenvolupament sostenible i una millor qualitat de vida per a tothom, els Estats haurien de reduir i eliminar els sistemes de producció i consum insostenibles, i fomentar polítiques demogràfiques apropiades.

Principi 9

Els Estats haurien de cooperar per a reforçar la creació de capacitats endògenes per assolir un desenvolupament sostenible, augmentant el saber científic mitjançant l'intercanvi de coneixements científics i tecnològics, i intensificant el desenvolupament,

l'adaptació, la difusió i la transferència de tecnologies, d'entre les quals, les tecnologies noves i innovadores.

Principi 10

La millor manera de tractar les qüestions ambientals és amb la participació de tota la ciutadania interessada, al nivell corresponent. En el pla nacional, tota persona hauria de tenir accés adequat a la informació sobre el medi ambient de què disposin les autoritats públiques, inclosa la informació sobre els materials i les activitats que suposen perill a les seves comunitats, i també l'oportunitat de participar en els processos de presa de decisions. Els Estats hauran de facilitar i fomentar la sensibilització i la participació del públic, posant la informació a disposició de tothom. Haurà de proporcionar accés efectiu als procediments judicials i administratius, d'entre els quals el rescabament de danys i els recursos pertinents.

Principi 11

Els Estats hauran de promulgar Lleis eficaces sobre el medi ambient. Les normes ambientals i els objectius i prioritats en matèria d'ordenació del medi ambient hauran de reflectir el context ambiental i de desenvolupament en el qual s'apliquen. Les normes aplicades per alguns països poden resultar inadequades i representar un cost social i econòmic injustificat per a d'altres països, en particular per als països en vies de desenvolupament.

Principi 12

Els Estats haurien de cooperar per a promoure un sistema econòmic favorable i obert que portarà al creixement econòmic sostenible i al desenvolupament sostenible de tots els països, a fi d'abordar, de manera millor, els problemes de la degradació ambiental. Les mesures de política comercial per a finalitats ambientals no haurien de constituir un mitjà de discriminació arbitrària o injustificable ni una restricció velada del comerç internacional. S'hauria d'evitar que es prenguessin mesures unilaterals per a solucionar els problemes mediambientals que es produeixen fora de la jurisdicció del país importador. Les mesures destinades a tractar els problemes ambientals transfronterers o mundials, en la mesura del possible, hauran de basar-se en un consens internacional.

Principi 13

Els Estats hauran de desenvolupar la legislació nacional relativa a la responsabilitat i la indemnització a les víctimes de la contaminació i altres mals ambientals. Els Estats

hauran de cooperar també, de manera expedita i més decidida, en l'elaboració de noves Lleis internacionals sobre responsabilitat i indemnització pels efectes adversos dels mals ambientals causats per les activitats realitzades dins de la seva jurisdicció o sota el seu control en zones situades fora de la seva jurisdicció.

Principi 14

Els Estats haurien de cooperar de manera efectiva per a descoratjar o evitar la reubicació i la transferència a altres Estats de qualssevol activitats i substàncies que causin degradació ambiental greu o que es considerin nocives per a la salut humana.

Principi 15

A fi de protegir el medi ambient, els Estats hauran d'aplicar àmpliament el criteri de precaució conforme a les seves capacitats. Quan hi hagi perill de mal greu o irreversible, la manca de certesa científica absoluta no s'haurà d'usar com a raó per a postergar l'adopció de mesures eficaces en funció dels costos per a impedir la degradació del medi ambient.

Principi 16

Les autoritats nacionals hauran de procurar fomentar la internalització dels costos ambientals i l'ús d'instruments econòmics, tenint en compte el criteri que qui contamina, en principi, hauria de carregar amb els costos de la descontaminació, tenint en compte degudament l'interès públic i sense distorsionar el comerç ni les inversions internacionals.

Principi 17

S'haurà d'emprendre una avaluació de l'impacte ambiental, en qualitat d'instrument nacional, respecte qualsevol proposta que probablement hagi de produir un impacte negatiu considerable al medi ambient, i que estigui subjecta a la decisió d'una autoritat nacional competent.

Principi 18

Els Estats hauran de notificar immediatament a altres Estats dels desastres naturals o altres situacions d'emergència que puguin produir efectes nocius sobtats al medi ambient d'aquests Estats. La comunitat internacional haurà de fer tot el possible per ajudar els Estats que resultin afectats.

Principi 19

Els Estats hauran de proporcionar la informació pertinent, i notificar-la prèviament i en la forma adient, als Estats que es puguin veure afectats per activitats que puguin tenir considerables efectes ambientals nocius transfronterers, i hauran de celebrar consultes amb aquests Estats en una data propera i de bona fe.

Principi 20

Les dones representen un paper fonamental en l'ordenació del medi ambient i en el desenvolupament. Per tant, és imprescindible comptar amb la seva participació plena per assolir el desenvolupament sostenible.

Principi 21

S'hauran de mobilitzar la creativitat, els ideals i el valor de la joventut del món per aconseguir una aliança mundial orientada a aconseguir el desenvolupament sostenible i assegurar un futur millor per a tothom.

Principi 22

Els pobles indígenes i llurs comunitats, i també altres comunitats locals, tenen un paper fonamental en l'ordenació del medi ambient i en el desenvolupament, pels seus coneixements i pràctiques tradicionals. Els Estats haurien de reconèixer i prestar el suport degut a la seva identitat, cultura i interessos, i vetllar perquè participin efectivament en l'assoliment del desenvolupament sostenible.

Principi 23

S'han de protegir el medi ambient i els recursos naturals dels pobles sotmesos a opressió, dominació i ocupació.

Principi 24

La guerra és, per definició, enemiga del desenvolupament sostenible. En conseqüència, els Estats hauran de respectar el dret internacional proporcionant protecció al medi ambient en èpoques de conflicte armat, i cooperar per a l'ulterior millora del medi ambient, segons calgui.

Principi 25

La pau, el desenvolupament i la protecció del medi ambient són interdependents i inseparables.

Principi 26

Els Estats hauran de resoldre les seves controvèrsies sobre el medi ambient per mitjans pacífics i d'acord amb la Carta de les Nacions Unides.

Principi 27

Els Estats i els pobles hauran de cooperar de bona fe i amb esperit de solidaritat en l'aplicació dels principis consagrats en aquesta Declaració i en el posterior desenvolupament del dret internacional en l'esfera del desenvolupament sostenible.

9.4 Annex 4: Qüestionari d'autodiagnosi (Projecte Ressort)

GESTIÓ DE LA DIVERSITAT

Hi ha una persona o grup de persones que té encomanada la gestió de la diversitat a l'empresa

☐ De moment no es té a cap persona/es encarregada/des d'aquesta tasca	☐ Sobre temàtica de gènere
	☐ Sobre diferències generacionals
	☐ Sobre diversitat per origen cultural o nacional
	☐ Sobre adaptació de persones amb discapacitats
	☐ Sobre orientació sexual

L'empresa disposa d'un protocol o eines d'acollida per fer l'acompanyament en els primers mesos d'incorporació

☐ Encara no es té definit cap protocol d'acollida	☐ Només s'utilitza un protocol d'acollida en alguns casos
	☐ Sí. S'inclou en un mateix model de protocol d'acollida (sense tenir en compte cap especificitat) a totes les noves incorporacions
	☐ Sí. Les noves incorporacions sempre passen per un procés d'acollida i en el cas d'incorporacions d'origen estranger disposem de protocols d'acollida específics

L'empresa presta assessorament a les persones contractades d'origen estranger, en temes com la informació legal, sobre els serveis públics: sanitat, educació, etc.

☐ No es disposa d'aquesta informació	☐ No sempre
	☐ Sí, hi ha un procediment/servei específic

L'empresa tracta de la mateixa manera els drets del personal en relació a l'àmbit familiar (dies lliures per malaltia de la parella, trasllat de domicili, malaltia familiar...) en tots els models de família

☐ No	☐ Depèn del cas
	☐ Sí

Disposa l'empresa de mecanismes i recursos d'adaptació per a personal amb discapacitats

☐ No es té definit cap tipus de mecanisme o recurs al respecte	☐ De tipus físic (eliminació de barreres, adequació llocs i estris de treball...)
	☐ De tipus mental (protocol, tutories...)
	☐ De tipus psíquic (protocols, tutories...)

IGUALTAT I CONCILIACIÓ EMPRESA-PERSONA

L'empresa ha incorporat mesures d'igualtat a:

☐ De moment no s'ha incorporat cap mesura en concret.	☐ S'apliquen mesures en quant a la selecció, contractació i retribució neutre i igualitària.
	☐ S'apliquen mesures en quant a la formació i/o promoció.
	☐ S'apliquen mesures en quant a la prevenció de assetjament a la feina.
	☐ S'apliquen mesures de comunicació no sexista ni discriminatòria

L'empresa incorpora mesures d' Igualtat i Conciliació de la següent forma:

☐ No s'apliquen mesures de manera generalitzada, només de manera puntual quan se sol·licita o quan es considera oportú.	☐ Les mesures es dirigeixen a determinats nivells o categories, funcions o només a personal fix, (p.e. a l'equip directiu, comandaments, personal d'oficines, etc.).
	☐ Les mesures van dirigides a alguns col·lectius concrets (p.e. dones immigrants, persones amb fills/es, o en determinades circumstàncies personals, discapacitació,...) independentment de la categoria professional.
	☐ Les mesures van dirigides a tothom que en vulgui fer ús, de forma igualitària.

El compromís de l'empresa en matèria d'igualtat i conciliació és:

☐ Té la voluntat i el compromís d'incorporar mesures d'igualtat i conciliació, però no sap per on començar, encara no se'n disposa de cap.	☐ En algunes ocasions, sota les mateixes circumstàncies s'incorporen mesures i en altres ocasions es deneguen, ja que no hi ha res formalitzat.
	☐ Està sensibilitzada envers la igualtat i s'han introduït algunes mesures que la direcció considerava oportunes.

- Està compromesa en treballar per la igualtat i ha incorporat mesures de manera formal (via conveni, acords, etc.), d'aplicació obligatòria en tots els seus àmbits i tenint en compte la participació i necessitats de la plantilla.

L'empresa incorpora mesures de conciliació en relació a:

☐ No ha formalitzat cap mesura en concret més enllà de les establertes per la legislació, ho aplica segons les necessitats puntuals	☐ Disposa de mecanismes per flexibilitzar els horaris (p.e. Entrada i/o sortida,...)
	☐ Disposa de mecanismes per millorar i reorganitzar els temps de treball (p.e. Canvi de torns, vacances, política per emergències, reorganització de la pausa per dinar,...)
	☐ Ha ampliat els permisos marcats per la llei (p.e. Maternitat, paternitat,...)
	☐ Disposa d'eines i mecanismes per facilitar la flexibilitat espacial (pe. Teletreball)

La representació igualitària en l'estructura organitzativa de l'empresa és:

☐ Té més d'un 60% d'homes o de dones	☐ Té entre un 40% i un 60% de dones a la seva estructura (en global)
	☐ Té entre un 40% i un 60% de dones en els càrrecs de comandament i direcció
	☐ Té entre un 40% i un 60% de dones en cadascuna de les àrees i activitats de l'empresa
-

CONDICIONS DE TREBALL

Pàg. 2 de 4

CONTRACTACIÓ, ITINERARIS PROFESSIONALS I QUALIFICACIÓ

Actualment, quin percentatge té l'empresa en contractes indefinits (o fixes discontinus) del total de la plantilla?

☐ Menys d'un 50%	☒ Entre un 50 i 75%
	☐ Entre un 75 i 100%

Del total de les persones contractades temporalment fa tres anys, quantes estan

treballant actualment a l'empresa en contractació indefinida (o fixa discontinua)?

- Menys d'un 50% Entre un 50 i 75%
 Entre un 75 i 100%

De quina manera gestiona l'empresa la formació de les persones que hi treballen?

- No hi ha cap gestió específica formal Realitzant el mateix percentatge de formació per a les diferents categories professionals que hi ha a l'empresa.
 A través d'un pla de formació estable
 Es prioritza la formació contínua específica dins l'horari laboral
 Pacte amb les persones implicades (entre empresa i treballador/a o representants del personal) per alguna formació contínua específica per al lloc de treball

Quins criteris utilitza l'empresa per a la promoció interna?

- Ho regula i/o decideix l'empresa a partir del seu propi criteri Criteris formalitzats i transparents (com la qualificació, antiguitat, aptituds o habilitats)
 A través de consultes als/les responsables de l'àrea

Com es decideix la remuneració del personal?

- La decideix l'empresa Aplicant el conveni del sector
 Millorant el conveni col·lectiu sectorial mitjançant acords amb les persones implicades i/o representants del personal

Participen les persones treballadores de base en l'organització del seu propi treball?

- Les característiques del treball no ho permeten Sí, a partir de consultes individuals per part de la direcció
 Sí, a partir de consultes grupals esporàdiques per part de la direcció
 Sí, en reunions grupals de caràcter permanent

Qui decideix el període de vacances del personal?

- Ho decideix l'empresa i/o direcció El propi personal del departament o àrea
 S'acorda entre la direcció i cada persona a títol individual

CONDICIONS LABORALS DE COL·LECTIUS AMB RISC D'EXCLUSIÓ

Quines mesures ha pres l'empresa per a millorar les condicions laborals dels col·lectius amb dificultats d'inserció laboral?

No es fa cap tipus d'actuació en aquest sentit

Equitat salarial (respecte la resta de persones de l'empresa de la mateixa categoria professional -equitat interna-).

Fomentar i estimular la formació de manera específica per a millorar les seves capacitats dins l'empresa

Afavorir la contractació d'aquests col·lectius en el període de selecció de personal

Quina continuïtat tenen les persones amb dificultats d'inserció laboral contractades per l'empresa?

Normalment la durada del contracte temporal

Després d'un període de contractació temporal obtenen un contracte indefinit

Generalment se'ls aplica un contracte indefinit bonificat

Quins elements de suport té l'empresa a l'hora de contractar i/o formar a persones amb dificultats d'inserció laboral?

No té cap suport per aquests col·lectius

Col·laboració amb entitats que tractin amb aquests col·lectius i la seva inserció en el mercat laboral

L'empresa disposa d'una persona responsable o tutora que s'encarrega de gestionar la contractació i formació de les persones amb dificultats d'inserció laboral

MEDI AMBIENT, SALUT I SEGURETAT

Pàg. 3 de 4

MEDI AMBIENT

L'empresa disposa d'elements per a la gestió ambiental i millora contínua de la seva activitat?

No s'ha incorporat cap element en concret.

Té identificats els principals impactes sobre el medi derivats de la seva activitat.

Disposa d'elements per conèixer la legislació ambiental d'aplicació.

Fixa objectius ambientals de forma periòdica.

Disposa d'un sistema d'indicadors ambientals de control i seguiment.

Defineix les operacions o la forma de treballar del personal en l'àmbit ambiental.

L'empresa té coneixement de la Llei 3/1998 de la Intervenció integral de l'administració ambiental - IIAA? En cas afirmatiu, la seva activitat hi està adequada?

No.

- Sí, però no està adequada a la Llei 3/1998 de la Intervenció integral de l'administració ambiental - IIAA.
- Sí, adequada a la Llei 3/1998 de la Intervenció integral de l'administració ambiental - IIAA.

L'empresa té implantades bones pràctiques ambientals per minimitzar el consum de recursos.

No té coneixement de la implantació específica de bones pràctiques ambientals en aquest àmbit.

- Disposa de mesures d'estalvi i eficiència en el consum d'aigua.
- Té implantades mesures d'estalvi i eficiència energètica.
- Aplica criteris ambientals en la compra de matèries primeres i productes.
- Introdueix clàusules o requeriments ambientals en la selecció d'empreses proveïdores o subcontractades.

L'empresa té implantades bones pràctiques ambientals per minimitzar l'impacte ambiental dels seus corrents residuals.

No té coneixement de la implantació específica de bones pràctiques ambientals en aquest àmbit.

- Aplica mesures de minimització i/o per a la correcta gestió dels residus.
- Estableix mesures per disminuir la càrrega contaminant de les aigües residuals.
- Té implantades mesures per reduir les emissions atmosfèriques i/o minimitzar el soroll produït a les seves instal·lacions.
- Disposa de sistemes de prevenció i/o minimització de la contaminació del sòl per abocaments de substàncies perilloses.

L'empresa imparteix algun tipus d'activitat de formació i/o informació ambiental adreçada al personal i/o la comunitat local.

No desenvolupa activitats de formació ni informació ambiental.

- Desenvolupa activitats puntuals de formació i/o informació ambiental al personal.
- A més, disposa d'una planificació periòdica de la formació ambiental a impartir al personal en funció de les necessitats detectades per millorar la gestió ambiental de l'organització.
- A més, duu a terme campanyes de sensibilització i conscienciació ambiental a la comunitat local.

SALUT I SEGURETAT AL TREBALL

Respecte a l'adequació a la llei de prevenció de riscos laborals, l'empresa realitza les següents actuacions :

- L'organització es troba en procés o pendent d'adequació i no ha realitzat cap de les actuacions següents.
- Planifica les mesures a prendre tot assignant recursos, límits de temps i responsables.
- Planifica la vigilància de la salut, estudia les seves conclusions i aplica les recomanacions.
- Ha redactat un Pla de Prevenció de Riscos Laborals que és accessible a tot el personal.
- Investiga tots els accidents laborals i, a més a més, fa un seguiment de la seva evolució.
- Realitza simulacres d'emergència i pràctiques en primers auxilis.

La direcció ha incorporat la seguretat i la salut a l'empresa a través de:

- La direcció no ha pres cap de les accions especificades tot seguit
- Integrar en l'organigrama les responsabilitats de tot el personal (direcció, comandaments intermedis, resta de personal) referents a la seguretat i la salut.
- Consultes al personal o a la seva representació sobre qualsevol qüestió o canvi que pugui modificar les condicions de treball.
- Establiment de reunions periòdiques de treball on la millora i el seguiment de la seguretat i la salut és un tema tractat de forma recurrent.
- Establiment d'objectius en millora de la seguretat i la salut entre la resta d'objectius del negoci.
- Redacció d'un únic manual de gestió de l'empresa que contempla aspectes de qualitat, medi ambient i seguretat i salut a disposició de tot el personal.

La participació dels treballadors i treballadores, o de la seva representació, en matèria de seguretat i salut es fa a través dels següents sistemes o consultes:

- No s'acostuma a consultar al personal respecte a la seguretat i la salut.
- Consultes i petició del consentiment per l'execució dels controls de la vigilància de la salut quan aquests no són obligatoris.
- Consultes quan es plantegen canvis en l'organització del sistema de gestió de prevenció de riscos laborals (contractació d'un servei de prevenció aliè, canvis en el servei de vigilància de la salut, subcontractació de tasques, ...).
- L'establiment d'un sistema permanent, de lliure disposició i documentat, per a la comunicació de riscos i suggeriments.
- Consultes quan es plantegen canvis en l'organització dels treballs: canvi de torns, nova maquinària, noves substàncies o noves instal·lacions.

- Consultes durant les avaluacions de la seguretat i la salut dels llocs de treball.

L'empresa promou accions positives per a la millora de la salut a través de:

- No es promouen accions en aquest sentit.
- Dotació de recursos per millorar el confort en el treball (cadires ergonòmiques, reposapeus, eines adaptades, ...).
- Adopció de programes específics per a la prevenció de l'estrès (demandes de treball raonables, establiment de reunions periòdiques, eliminació de controls de temps, ...).
- Control dels riscos de fatiga i insatisfacció en el treball durant les avaluacions de riscos.
- Seguiment de les alteracions físiques i mentals que puguin ser originades per l'organització i el disseny del lloc de treball.
- Consideració, en la política de l'empresa, de la importància del desenvolupament i la autorealització personal com a finalitats de l'organització.

L'empresa, davant canvis que puguin modificar els processos de treball establerts, realitza les següents actuacions:

- No realitza cap de les actuacions següents.
- Davant nous projectes o instal·lacions, incorpora en el disseny tots els aspectes referents a la seguretat i la salut del personal.
- Assegura que en totes les compres de material, substàncies o equips, compleixen tots els requeriments en matèria de seguretat i salut (marcatge CE, la declaració CE de conformitat i manual d'instruccions).
- Es consulta al personal quan es pretén adquirir nous equips i productes químics perillosos i es dona formació pel seu correcte ús.
- Es comprova que tots els serveis contractats s'executen sota totes les mesures de seguretat pertinents.

MEMÒRIA I BALANÇ SOCIAL

L'empresa ha assumit que hem passat d'un entorn marc on la clientela era la prioritat màxima a un altre on hi ha altres parts interessades (personal, organismes inversors,

empreses proveïdores, medi ambient, la comunitat local, etc.)

- No, la clientela és la prioritat última de l'empresa
- Sí, ha identificat altres parts interessades a part de la clientela
- A més a més ha parlat amb elles i ha avaluat i posat per escrit les seves necessitats d'informació

L'empresa té definits uns valors corporatius i principis d'actuació ètics que guien la seva activitat a curt i llarg termini

- No, o bé existeixen però informalment, de manera que potser els té clars l'Alta Direcció però no estan per escrit ni han estat difosos
- Ha subscrit algun codi ètic o de conducta internacional, ja sigui generalista, professional o sectorial
- Disposa per escrit d'un seguit de valors i/o principis d'actuació ètics
- Disposa d'un codi ètic que, a banda d'incloure els valors i principis, incorpora el com s'apliquen en la relació amb cadascuna de les parts interessades, internes o externes

L'empresa actua per tal de que la transparència envers les parts interessades sigui una prioritat

- No, o bé compleix amb uns mínims amb personal i clientela, ja que la majoria de la resta de la informació es considera d'ús exclusiu de la l'Alta Direcció
- Té establerts canals de comunicació amb les principals parts interessades (no només personal i clientela) i els transmet puntualment la informació que puguin demanar a l'empresa
- A més, és proactiva i elabora periòdicament informació sense esperar a què l'hi demanin, ja sigui formalitzat o no en una memòria de sostenibilitat paral·lela a la memòria econòmica

PATROCINI, MECENATGE I ACCIÓ SOCIAL

L'empresa col·labora amb organitzacions no lucratives (ONL)

- No, o només molt puntualment quan l'hi ho demanen
- Sí, fa donatius en efectiu d'una forma regular
- Fa donatius en espècie, presta serveis lliures de càrrec o cedeix temporalment recursos com espais, furgonetes, material, etc.
- Té un programa de voluntariat de personal
- Té acords comercials o de patrocini a llarg termini amb ONL o projectes de l'entorn

L'empresa incorpora la col·laboració amb ONL com una part més de l'estratègia del negoci

- No col·labora amb cap ONL o ho fa de forma puntual i sense visió estratègica
- Selecciona les col·laboracions en funció dels potencials avantatges: com en imatge, millora de relacions amb l'entorn o del clima laboral
- A més es va fent un seguiment

posterior, demanant informació a l'ONL, sobre les campanyes que es van fer per avaluar de forma estratègica com l'empresa n'obté algun retorn o avantatge

COOPERACIÓ EMPRESA-TERRITORI

L'empresa entén que la cooperació amb empreses i institucions locals és una part important de la seva estratègia de futur

☐ Ara per ara, no és un component imprescindible de l'estratègia	☐ Sí, coopera amb alguna institució o universitat local
	☐ Sí, coopera amb altres empreses per obtenir sinèrgies o dur a terme projectes conjunts

L'empresa manté una relació activa amb les administracions públiques locals

☐ No, no ho creu necessari	☐ Sí, l'empresa manté una relació transparent amb les administracions locals, compleix amb totes les seves obligacions i sempre dins la legalitat
	☐ Sí, és receptiva a les seves propostes i s'implica en una interlocució fluida amb les administracions locals
	☐ Sí, l'empresa és proactiva proposant iniciatives a les administracions i cercant-hi el contacte

L'empresa creu que estar representada en institucions com associacions, gremis o ONL és un component estratègic de la seva política de relacions amb l'entorn

☐ No, no ho creu necessari	☐ Sí, és membre d'alguna institució, o participa puntualment d'alguna plataforma o fòrum
	☐ A més a més de ser membre hi té una participació activa

CLIENTELA I PROVEÏMENT

L'empresa introdueix criteris socialment responsables en les seves compres

☐ No, l'únic important és comprar els productes i serveis de la millor qualitat al millor preu	☐ Sí, ha realitzat alguna o algunes compres puntuals amb algun criteri socialment responsable adicional
	☐ A més, avalua habitualment en la major part de les compres les empreses proveïdores per criteris socialment responsables més enllà dels mínims legals

L'empresa assumeix en la seva relació amb la clientela aspectes més enllà dels purament legals o obligatoris, com poden ser:

☐ No, l'empresa és escrupolosa en el compliment de legalitat vigent en tot el que fa referència a la clientela, però no va més enllà dels mínims legals	☐ La innovació i la millora continuada dels productes i serveis, amb una inversió adient en R+D+i i nous productes i serveis
	☐ Una política de qualitat màxima, establint processos, garantint l'adequació total a les prescripcions tècniques i, si és possible,

formalitzant la qualitat amb alguna certificació com les ISO 9000

- Màxim nivell de transparència en el detall de la informació que es transmet a la clientela a través de l'etiquetatge, manuals d'ús, contractes o propostes comercials, més enllà dels mínims obligatoris
 - Estudis de satisfacció periòdics que permetin identificar àmbits de millora i/o un servei d'atenció postvenda que garanteixi a la clientela que qualsevol incidència o dubte serà satisfet
-

ÀMBITS PRIORITARIS PER A L'EMPRESA. Atès el caràcter estratègic però voluntari de la RSE i els recursos limitats de tota PIME, quins àmbits dels següents creieu que poden aportar més avantatges a l'empresa si hi inverteix?

- Gestió de la Diversitat
 - Igualtat i Conciliació Empresa-Persona
 - Contractació, Itineraris professionals i Qualificació
 - Condicions laborals de col·lectius amb risc d'exclusió
 - Medi ambient
 - Salut i Seguretat al treball
 - Memòria i Balanç social
 - Patrocini, Mecenatge i Acció Social
 - Cooperació Empresa-Territori
 - Clientela i Proveïment
-